

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 883/2004

z dnia 29 kwietnia 2004 r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

(Tekst mający znaczenie dla EOG i dla Szwajcarii)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 42 i 308,

uwzględniając wniosek Komisji, przedłożony po konsultacji z partnerami społecznymi oraz z Komisją Administracyjną ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących¹,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego²,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu³,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zasady mające na celu koordynację w zakresie zabezpieczenia społecznego wpisują się w ramy swobodnego przepływu osób oraz powinny z tego tytułu przyczyniać się do podniesienia poziomu życia tych osób i warunków zatrudnienia.
- (2) Traktat nie przewiduje podejmowania przez władze inne niż określone w art. 308 odpowiednich działań w dziedzinie zabezpieczenia społecznego osób innych niż zatrudnione.
- (3) Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie⁴ było przy licznych okazjach zmieniane i aktualizowane w celu uwzględnienia nie tylko rozwój na szczeblu Wspólnoty, wliczając w to wyroki Trybunału Sprawiedliwości, ale także zmian w ustawodawstwie na szczeblu krajowym. Takie czynniki przyczyniły się do skomplikowania i nadmiernego rozbudowania wspólnotowych zasad koordynacji. Zmiana tych zasad, przy jednoczesnym ich unowocześnieniu i uproszczeniu, jest wobec tego nieodzowna dla osiągnięcia celu, jakim jest swobodny przepływ osób.
- (4) Niezbędne jest uwzględnienie szczególnych cech ustawodawstwa krajowego w zakresie zabezpieczenia społecznego i stworzenie jedynie systemu koordynacji.
- (5) Niezbędne jest, w ramach takiej koordynacji, zagwarantowanie we Wspólnocie równego traktowania zainteresowanych osób na podstawie różnych ustawodawstw krajowych.
- (6) Ścisły związek pomiędzy ustawodawstwem w zakresie zabezpieczenia społecznego i tymi postanowieniami umownymi, które uzupełniają lub zastępują takie ustawodawstwo, a które były przedmiotem decyzji władz publicznych, które nadały im charakter obligatoryjny lub rozszerzyły ich zakres stosowania, może wymagać podobnej ochrony w odniesieniu do stosowania tych przepisów, jak ochrona przyznana przez niniejsze rozporządzenie. Pierwszym krokiem mogłaby być ocena doświadczeń Państw Członkowskich, które zgłosiły takie systemy.

---

¹ Dz.U. C 38 z 12.2.1999, str. 10.

² Dz.U. C 75 z 15.3.2000, str. 29.

³ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 3 września 2003 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym). Wspólne stanowisko Rady z dnia 26 stycznia 2004 r. (Dz.U. C 79 z 30.3.2004, str. 15) oraz Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 20 kwietnia 2004 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 26 kwietnia 2004 r.

⁴ Dz.U. L 149 z 5.7.1971, str. 2. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1386/2001 (Dz.U. L 187 z 10.7.2001, str. 1).

- (7) Ze względu na poważne różnice istniejące pomiędzy ustawodawstwami krajowymi co do objętych nimi osób, wskazane jest wprowadzenie zasady, że niniejsze rozporządzenie ma się stosować do obywateli Państwa Członkowskiego, bezpieczeństwa i uchodźców mających miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego jednego lub kilku Państw Członkowskich oraz do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu.
- (8) Ogólna zasada równego traktowania ma szczególne znaczenie dla pracowników, którzy nie mają miejsca zamieszkania w Państwie Członkowskim ich zatrudnienia, włącznie z pracownikami przygranicznymi.
- (9) Trybunał Sprawiedliwości przy kilku okazjach wydał opinię w sprawie możliwości równego traktowania świadczeń, dochodu i okoliczności; zasada ta powinna być ściśle przyjęta i rozwijana, przy jednoczesnym przestrzeganiu istoty i ducha postanowień prawnych.
- (10) Jednakże zasada traktowania pewnych okoliczności lub wydarzeń mających miejsce na terytorium innego Państwa Członkowskiego tak, jak gdyby miały one miejsce na terytorium Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma w danej sytuacji zastosowanie, nie powinna kolidować z zasadą sumowania okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnionych na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, z okresami spełnionymi na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego. Okresy spełnione na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego powinny wobec tego być brane pod uwagę wyłącznie przy zastosowaniu zasady sumowania okresów.
- (11) Uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w Państwie Członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne Państwo Członkowskie ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo.
- (12) W świetle zasady proporcjonalności należy zadbać o to, by zasada uwzględniania okoliczności lub wydarzeń nie prowadziła do obiektywnie nieuzasadnionych rezultatów ani do kumulacji świadczeń tego samego rodzaju za ten sam okres.
- (13) Zasady koordynacji zasad muszą gwarantować, że osoby przemieszczające się we Wspólnocie, osoby pozostające na ich utrzymaniu i osoby pozostałe przy życiu zachowują prawa i korzyści już nabyte i te, które są w trakcie nabywania.
- (14) Cele te muszą być osiągnięte w szczególności poprzez sumowanie wszystkich okresów branych pod uwagę na podstawie ustawodawstw różnych krajów w celu nabycia i zachowania prawa do świadczeń i w celu obliczania wysokości świadczeń, a także poprzez przewidzenie świadczeń dla różnych grup osób objętych niniejszym rozporządzeniem.
- (15) Niezbędne jest poddanie osób przemieszczających się we Wspólnocie systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego Państwa Członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu mających tu zastosowanie przepisów ustawodawstw krajowych oraz komplikacji, które mogłyby z tego wynikać.
- (16) W zasadzie nie ma we Wspólnocie uzasadnienia dla uzależniania praw w zakresie zabezpieczenia społecznego od miejsca zamieszkania zainteresowanych osób; jednakże, w szczególnych przypadkach, w szczególności w odniesieniu do świadczeń specjalnych związanych z kontekstem gospodarczym i społecznym zainteresowanej osoby, miejsce zamieszkania może być brane pod uwagę.
- (17) Aby jak najbardziej skutecznie zagwarantować równość traktowania wszystkich osób pracujących na terytorium Państwa Członkowskiego, stosowne jest uznanie, jako ogólną zasadę, że ustawodawstwem mającym zastosowanie jest ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, w którym zainteresowana osoba wykonuje swą pracę jako pracownik najemny lub na własny rachunek.
- (18) W określonych sytuacjach, które uzasadniają inne kryteria stosowalności, niezbędne jest odstępianie od tej ogólnej zasady.
- (19) W pewnych przypadkach ze świadczeń macierzyńskich i równoważnych świadczeń dla ojca może korzystać matka lub ojciec, a ponieważ, dla tego ostatniego, świadczenia te są różne od świadczeń rodzicielskich i mogą być upodobnione do świadczeń macierzyńskich w ścisłym znaczeniu, jako że są

udzielane w pierwszych miesiącach życia noworodka, stosowne jest, by świadczenia macierzyńskie i równoważne świadczenia dla ojca były regulowane wspólnie.

- (20) W dziedzinie świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca, osoby ubezpieczone, jak również członkowie ich rodzin, mieszkający lub przebywający w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, powinni mieć zapewnioną ochronę.
- (21) Przepisy dotyczące świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i analogicznych świadczeń dla ojca zostały opracowane w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Przepisy dotyczące uprzedniej zgody zostały udoskonalone z uwzględnieniem odpowiednich decyzji Trybunału Sprawiedliwości.
- (22) Szczególne położenie osób ubiegających się o emeryturę lub rentę oraz emerytów i rencistów, a także członków ich rodzin czyni koniecznym wprowadzenie przepisów dotyczących ubezpieczenia na wypadek choroby dostosowanych do tej sytuacji.
- (23) Wobec różnic między różnymi systemami krajowymi stosowne jest, by Państwa Członkowskie przewidziały, w miarę możliwości, leczenie członków rodzin pracowników przygranicznych w Państwie Członkowskim, w którym pracownicy ci wykonują swą pracę.
- (24) Niezbędne jest ustanowienie szczególnych przepisów regulujących kwestię niekumulowania się świadczeń rzeczowych na wypadek choroby oraz świadczeń pieniężnych na wypadek choroby, które mają taki sam charakter jak świadczenia, które były przedmiotem wyroków Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-215/99 *Jauch* i C-160/96 *Molenaar*, pod warunkiem, że świadczenia te obejmują to samo ryzyko.
- (25) W odniesieniu do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, należy, w celu zapewnienia ochrony, określić zasady obejmujące sytuację osób mających miejsce zamieszkania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie.
- (26) Należy opracować system koordynacji świadczeń z tytułu inwalidztwa, który uwzględnia szczególne cechy ustawodawstwa krajowego, w szczególności w odniesieniu do uznawania inwalidztwa i powiększania się jego stopnia.
- (27) Niezbędne jest opracowanie systemu przyznawania świadczeń z tytułu starości oraz świadczeń dla osób pozostałych przy życiu w przypadkach, gdy zainteresowany podlegał przepisom więcej niż jednego Państwa Członkowskiego.
- (28) Istnieje potrzeba określenia wysokości emerytury lub renty metodą stosowaną w sumowaniu i wyliczaniu proporcjonalnym, i gwarantowanej przez prawo Wspólnoty w przypadkach, gdy zastosowanie ustawodawstwa krajowego, włącznie z zasadami dotyczącymi obniżki, zawieszania lub wstrzymywania, jest mniej korzystne niż wyżej wspomniana metoda.
- (29) By chronić pracowników migrujących i osoby pozostałe przy życiu przed nadmiernie rygorystycznym stosowaniem zasad krajowych dotyczących obniżki, zawieszania lub wstrzymywania, niezbędne jest wprowadzenie przepisów ściśle regulujących stosowanie takich zasad.
- (30) Jak ciągle potwierdza Trybunał Sprawiedliwości, Rada nie jest uznawana za organ właściwy do ustanawiania zasad nakładających ograniczenie dotyczące kumulacji dwóch lub większej liczby emerytur lub rent nabytych w różnych Państwach Członkowskich poprzez obniżkę kwoty emerytury lub renty nabytej wyłącznie na podstawie ustawodawstwa krajowego.
- (31) Według Trybunału Sprawiedliwości ustanawianie takich zasad należy do krajowego ustawodawcy, przy czym należy pamiętać, że ustalanie granic, w jakich mają być stosowane przepisy krajowe w zakresie obniżki, zawieszania lub wstrzymywania należy do władz ustawodawczych Wspólnoty.
- (32) Aby popierać mobilność pracowników, szczególnie stosowne jest ułatwienie poszukiwania zatrudnienia w różnych Państwach Członkowskich; niezbędne jest wobec tego zapewnienie ściślejszej i bardziej skutecznej koordynacji między systemami ubezpieczeń na wypadek bezrobocia a służbami zatrudnienia wszystkich Państw Członkowskich.

- (33) Niezbędne jest ujęcie w zakresie niniejszego rozporządzenia ustawowych systemów przedemerytalnych i zagwarantowanie w ten sposób zarówno równego traktowania i możliwości eksportowania świadczeń przedemerytalnych, jak i przyznawania zainteresowanej osobie świadczeń rodzinnych i zdrowotnych, zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia; jednak zasada sumowania okresów nie powinna być włączona, jako że ustawowe systemy przedemerytalne występują tylko w bardzo ograniczonej liczbie Państw Członkowskich.
- (34) Jako że świadczenia rodzinne mają bardzo szeroki zakres, zapewniając ochronę w sytuacjach, które można by określić jako klasyczne, jak również w innych, które mają charakter szczególny, przy czym ten ostatni typ świadczeń był przedmiotem wyroków Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-245/94 i C-312/94 *Hoever i Zachov* oraz w sprawie C-275/96 *Kuusijärvi*, niezbędne jest uregulowanie wszystkich takich świadczeń.
- (35) W celu uniknięcia nieusprawiedliwionej kumulacji świadczeń istnieje potrzeba określenia zasad pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego i ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, w którym mają miejsce zamieszkania członkowie rodziny.
- (36) Zaliczki z tytułu zasiłków alimentacyjnych są to zaliczki zwrotne, mające rekompensować niewypełnienie przez rodzica jego prawnego obowiązku utrzymywania własnego dziecka, który jest obowiązkiem wynikającym z prawa rodzinnego. Wobec tego zaliczki te nie powinny być uważane za świadczenie bezpośrednie w ramach wspólnego wsparcia na rzecz rodzin. Zważywszy na te cechy, zasady koordynacji nie powinny być stosowane do takich zasiłków alimentacyjnych.
- (37) Jak wielokrotnie orzekł Trybunał Sprawiedliwości, wykładnia przepisów, które stanowią odstępstwo od zasady eksportowania świadczeń w zakresie zabezpieczenia społecznego, musi być dokonywana w sposób ścisły. To oznacza, że mogą się one stosować tylko do świadczeń, które spełniają określone warunki. Wynika stąd, że przepisy rozdziału 9 tytułu III niniejszego rozporządzenia mogą mieć zastosowanie tylko do świadczeń, które są zarówno specjalne jak i nieskładkowe, wymienionych w załączniku X do niniejszego rozporządzenia.
- (38) Niezbędne jest powołanie Komisji Administracyjnej składającej się z przedstawicieli rządu z każdego Państwa Członkowskiego, której zadaniem byłoby w szczególności rozstrzyganie kwestii administracyjnych lub kwestii wykładni wynikających z przepisów niniejszego rozporządzenia oraz promowanie dalszej współpracy między Państwami Członkowskimi.
- (39) Okazało się, że rozwój i wykorzystywanie usług w zakresie przetwarzania danych do wymiany informacji wymaga utworzenia Komisji Technicznej przy Komisji Administracyjnej, mającej szczególne zadania w zakresie przetwarzania danych.
- (40) Wykorzystanie usług w zakresie przetwarzania danych do wymiany informacji między instytucjami wymaga przepisów gwarantujących, że dokumenty wymieniane lub wystawiane drogą elektroniczną będą akceptowane jako równoważne z dokumentami w postaci papierowej. Wymiana taka ma być prowadzona zgodnie z przepisami Wspólnoty dotyczącymi ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania i swobodnego przepływu danych osobowych.
- (41) W celu ułatwienia stosowania zasad koordynacji niezbędne jest wprowadzenie przepisów szczególnych, które odpowiadają szczególnym cechom ustawodawstwa krajowego.
- (42) Zgodnie z zasadą proporcjonalności i z mając za przesłankę rozszerzenie przepisów niniejszego rozporządzenia na wszystkich mieszkańców Unii Europejskiej oraz w celu znalezienia rozwiązania, które uwzględnia wszelkie ograniczenia, jakie mogą się wiązać ze szczególnymi cechami systemów opartych na miejscu zamieszkania, uznano za stosowne, ze względu na szczególne cechy systemu duńskiego a także w świetle tego, że te emerytury lub renty mogą być eksportowane po dziesięcioletnim okresie zamieszkania pod obowiązującym ustawodawstwem duńskim (Ustawa o rentach i emeryturach), wprowadzenie specjalnego odstępstwa na podstawie załącznika II – pozycja „DANIA”, ograniczonego do uprawnień do emerytury lub renty socjalnej wyłącznie w odniesieniu do nowej grupy osób nieaktywnych, na które niniejsze rozporządzenie zostało rozszerzone.

- (43) Zgodnie z zasadą równego traktowania, ze względu na szczególne cechy ustawodawstwa fińskiego w zakresie zabezpieczenia społecznego, którego celem jest zapewnienie, by kwota emerytury lub renty krajowej nie była niższa od kwoty emerytury lub renty krajowej wyliczanej tak jak gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia spełnione w dowolnym Państwie Członkowskim zostały spełnione w Finlandii, uznaje się za stosowne specjalne odstępstwo na podstawie załącznika XI – pozycja „FINLANDIA”, ograniczone do emerytur lub rent krajowych przyznawanych na podstawie miejsca zamieszkania,.
- (44) Niezbędne jest wprowadzenie nowego rozporządzenia, które uchyli rozporządzenie (EWG) nr 1408/71. Jednakże niezbędne jest, w celu zapewnienia pewności prawa, by rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 pozostało w mocy i dalej wywoływało skutki prawne do celów stosowania przepisów pewnych aktów Wspólnoty oraz umów, których Wspólnota jest stroną.
- (45) Jako że cel proponowanego działania, to znaczy środków koordynujących, które mają gwarantować, że prawo do swobodnego przepływu osób będzie wykonywane skutecznie, nie może być osiągnięty przez Państwa Członkowskie w stopniu wystarczającym i wobec tego, ze względu na skalę i skutki tego działania, może być lepiej osiągnięty na szczeblu Wspólnoty, Wspólnota może przyjmować środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w artykule 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Definicje

Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia:

- (a) określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;
- (b) określenie „działalność na własny rachunek” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;
- (c) określenie „ubezpieczony”, w odniesieniu do działów ubezpieczenia społecznego objętych przepisami tytułu III, rozdział 1 i 3, oznacza każdą osobę spełniającą warunki wymagane na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego właściwego zgodnie z tytułem II, do posiadania prawa do świadczeń, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozporządzenia;
- (d) określenie „urzędnik służby cywilnej” oznacza osobę uważaną za taką lub traktowaną jako taką przez Państwo Członkowskie, któremu podlega zatrudniająca go administracja;
- (e) określenie „system specjalny dla urzędników służby cywilnej” oznacza każdy system zabezpieczenia społecznego, który jest różny od ogólnego systemu zabezpieczenia społecznego, mającego zastosowanie do osób zatrudnionych w zainteresowanym Państwie Członkowskim, i któremu podlegają wszyscy urzędnicy służby cywilnej lub pewne grupy takich urzędników;
- (f) określenie „pracownik przygraniczny” oznacza każdą osobą wykonującą pracę najemną lub na własny rachunek w Państwie Członkowskim, która zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego, gdzie co do zasady powraca każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu;
- (g) określenie „uchodźca” ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie, dnia 28 lipca 1951 r.;

(h) określenie „beźpaństwowiec” ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu beźpaństwowców, sporządzonej w Nowym Jorku, dnia 28 września 1954 r.;

(i) określenie „członek rodziny” oznacza:

1. (i) każdą osobę określoną lub uznaną za członka rodziny lub określoną jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo, na mocy którego przyznawane są świadczenia;

(ii) w odniesieniu do świadczeń rzeczowych zgodnie z tytułem III, rozdział 1, dotyczącym świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca – każdą osobę określoną lub uznaną za członka rodziny lub określoną jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na terytorium którego osoba ta zamieszkuje;

2. jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, które ma zastosowanie zgodnie z akapitem pierwszym, nie dokonuje rozróżnienia pomiędzy członkami rodziny a innymi osobami, do których się ono stosuje, to za członków rodziny uważa się małżonków, nieletnie dzieci i dzieci pozostające na utrzymaniu, które osiągnęły pełnoletniość;

3. jeżeli, na podstawie ustawodawstwa, które ma zastosowanie zgodnie z akapitem pierwszym i drugim, osoba jest uważana za członka rodziny lub członka gospodarstwa domowego tylko wtedy, gdy mieszka ona w tym samym gospodarstwie co ubezpieczony albo emeryt lub rencista, to warunek ten uważa się za spełniony, jeśli wspomniana osoba pozostaje głównie na utrzymaniu ubezpieczonego albo emeryta lub rencisty;

(j) określenie „zamieszkanie” oznacza miejsce, w którym osoba zwykle przebywa;

(k) określenie „pobyt” oznacza pobyt czasowy;

(l) określenie „ustawodawstwo” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działań systemu zabezpieczenia społecznego, objętych art. 3 ust. 1;

Określenie to nie obejmuje postanowień umownych innych niż te, które służą wykonaniu obowiązku ubezpieczeniowego wynikającego z przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w poprzednim akapicie, lub które były przedmiotem decyzji władz publicznych, która nadała im charakter obligatoryjny lub rozszerzyła ich zakres, pod warunkiem, że zainteresowane Państwo Członkowskie złoży oświadczenie i powiadomi o tym Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącego Rady Unii Europejskiej. Oświadczenie takie publikowane jest w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*;

(m) określenie „właściwa władza” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, ministra, ministrów lub inną odpowiednią władzę, której podlegają na całym terytorium danego Państwa lub jego części, systemy zabezpieczenia społecznego;

(n) określenie „Komisja Administracyjna” oznacza komisję, o której mowa w art. 71;

(o) określenie „rozporządzenie wykonawcze” oznacza rozporządzenie, o którym mowa w art. 89;

(p) określenie „instytucja” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, organ lub władzę odpowiedzialną za stosowanie całości lub części ustawodawstwa;

(q) określenie „instytucja właściwa” oznacza:

(i) instytucję, w której zainteresowany jest ubezpieczony w chwili składania wniosku o świadczenie, albo

- (ii) instytucję, od której zainteresowany ma prawo uzyskać świadczenia lub miałby prawo do uzyskania świadczeń, gdyby on sam lub członkowie jego rodziny zamieszkiwali na terytorium Państwa Członkowskiego, gdzie znajduje się ta instytucja, albo
  - (iii) instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego, albo
  - (iv) w przypadku systemu dotyczącego obowiązków pracodawcy w zakresie świadczeń określonych w art. 3 ust. 1, albo pracodawcę albo ubezpieczyciela biorącego udział, lub, w przypadku ich braku, organ lub władzę, określone przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;
- (r) określenie „instytucja miejsca zamieszkania” oraz „instytucja miejsca pobytu” oznaczają odpowiednio, instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej oraz instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu pobytu osoby zainteresowanej, zgodnie ze stosowanym przez nie ustawodawstwem lub jeżeli taka instytucja nie istnieje, instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;
- (s) określenie „właściwe Państwo Członkowskie” oznacza Państwo Członkowskie, na terytorium którego znajduje się instytucja właściwa;
- (t) określenie „okres ubezpieczenia” oznacza okresy składowe, okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, tak jak je określa lub uznaje za okresy ubezpieczenia ustawodawstwo, w ramach którego zostały spełnione lub zostały uznane za spełnione, oraz wszelkie okresy traktowane, jako takie, o ile są uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami ubezpieczenia;
- (u) określenia „okres zatrudnienia” lub „okres pracy na własny rachunek” oznaczają okresy określone lub uznane za takie przez ustawodawstwo, w ramach którego zostały spełnione oraz wszelkie okresy z nimi zrównane, o ile są one uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami zatrudnienia lub okresami pracy na własny rachunek;
- (v) określenie „okres zamieszkania” oznacza okresy określone lub uznane za takie przez ustawodawstwo, zgodnie z którym zostały one spełnione lub uważane są za spełnione;
- (w) określenie „emerytura lub renta” oznacza nie tylko emerytury lub renty, ale też świadczenia zryczałtowane, które mogą zastąpić emerytury i renty oraz wypłaty z tytułu zwrotu składek, jak również, zgodnie z postanowieniami tytułu III, podwyżki rewaloryzacyjne lub zasiłki uzupełniające;
- (x) określenie „świadczenie przedemerytalne” oznacza: wszystkie świadczenia pieniężne inne niż zasiłek dla bezrobotnych lub wcześniejsze świadczenie z tytułu starości, a emerytura udzielane od określonego wieku pracownikom, którzy ograniczyli, zaprzestali lub zawiesili swą dającą wynagrodzenie pracę do wieku, w którym kwalifikują się do emerytury lub do wcześniejszej emerytury, a których otrzymywanie nie jest uzależnione od tego, czy zainteresowana osoba pozostaje w dyspozycji służb zatrudnienia właściwego państwa; „wcześniejsze świadczenie z tytułu starości” oznacza świadczenie udzielane przed osiągnięciem zwykłego wieku emerytalnego, które albo jest nadal przyznawane po osiągnięciu wspomnianego wieku, albo jest zastępowane innym świadczeniem z tytułu starości;
- (y) określenie „świadczenie z tytułu śmierci” oznacza każde świadczenie wypłacone jednorazowo w razie zgonu, z wyłączeniem świadczeń zryczałtowanych, przewidzianych w lit. w);
- (z) określenie „świadczenie rodzinne” oznacza wszelkie świadczenia rzeczowe lub pieniężne, które mają odpowiadać wydatkom rodziny, z wyłączeniem zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych oraz specjalnych świadczeń porodowych i świadczeń adopcyjnych wspomnianych w załączniku I.

Artykuł 2

Zakres podmiotowy

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do obywateli Państwa Członkowskiego, bezpaństwowców i uchodźców mieszkających w Państwie Członkowskim, którzy

podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich oraz do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu.

2. Ponadto niniejsze rozporządzenie stosuje się do osób pozostałych przy życiu po osobach zmarłych, które podlegały ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich, niezależnie od obywatelstwa tych osób, o ile pozostali przy życiu są obywatelami jednego z Państw Członkowskich lub bezpaństwowcami, lub uchodźcami, zamieszkującymi na terytorium jednego z Państw Członkowskich.

Artykuł 3

Zagadnienia objęte rozporządzeniem

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do całego ustawodawstwa odnoszącego się do następujących działów zabezpieczenia społecznego:

- (a) świadczeń z tytułu choroby;
- (b) świadczeń z tytułu macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca;
- (c) świadczeń z tytułu inwalidztwa;
- (d) świadczeń z tytułu starości;
- (e) rent rodzinnych;
- (f) świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i choroby zawodowej;
- (g) zasiłków na wypadek śmierci;
- (h) świadczeń dla bezrobotnych;
- (i) świadczeń przedemerytalnych;
- (j) świadczeń rodzinnych;

2. O ile załącznik XI nie stanowi inaczej, niniejsze rozporządzenie stosuje się do ogólnych i specjalnych systemów zabezpieczeń społecznych, bez względu na to czy są one składkowe, czy nieskładkowe, oraz do systemów związanych z obowiązkiem pracodawcy lub armatora.³ Niniejsze rozporządzenie stosuje się także do specjalnych nieskładkowych świadczeń pieniężnych objętych art. 70.

4. Postanowienia tytułu III niniejszego rozporządzenia nie wpływają jednak na przepisy prawa któregoś Państwa Członkowskiego w zakresie obowiązków armatora.

5. Niniejsze rozporządzenie nie stosuje się do pomocy społecznej i medycznej ani do systemów świadczeń dla ofiar wojny lub jej skutków.

Artykuł 4

Zasada równego traktowania

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie korzystają z tych samych świadczeń i podlegają tym samym obowiązkom na mocy ustawodawstwa każdego Państwa Członkowskiego, co jego obywatele.

Artykuł 5

Równe traktowanie świadczeń, dochodów, okoliczności lub zdarzeń

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz w świetle specjalnych wprowadzonych przepisów wykonawczych, zastosowanie mają następujące przepisy:

- (a) w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego, otrzymywanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego i inny dochód ma pewne skutki prawne, odpowiednie przepisy tego ustawodawstwa mają zastosowanie także do otrzymywanych świadczeń równoważnych nabytych na podstawie prawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub dochodów osiągniętych w innym Państwie Członkowskim;
- (b) w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego, zaistnieniu pewnych okoliczności lub zdarzeń przypisywane są określone skutki prawne, to Państwo Członkowskie uwzględnia podobne okoliczności lub zdarzenia zaistniałe w każdym Państwie Członkowskiego tak jak gdyby miały one miejsce na jego własnym terytorium.

Artykuł 6

Sumowanie okresów

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, właściwa instytucja Państwa Członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia

- nabycie, zachowanie, przysługiwanie lub odzyskanie prawa do świadczeń
- objęcie przez ustawodawstwo

lub

- dostęp do lub zwolnienie z ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego

od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, bierze pod uwagę w niezbędnym zakresie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione na podstawie ustawodawstwa każdego

innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby były to okresy spełnione na podstawie stosowanego przez nie ustawodawstwa.

Artykuł 7

Uchylenie zasad dotyczących miejsca zamieszkania

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, świadczenia pieniężne należne na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich lub na podstawie niniejszego rozporządzenia, nie podlegają jakimkolwiek obniżkom, zmianom, zawieszaniu, wstrzymywaniu lub konfiskacie z powodu tego, że beneficjent lub członkowie jego rodziny mieszkają w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym znajduje się instytucja odpowiedzialna za ich wypłacanie.

Artykuł 8

Relacje między niniejszym rozporządzeniem a innymi instrumentami koordynacji

1. Niniejsze rozporządzenie zastępuje wszelkie konwencje dotyczące ubezpieczeń społecznych mające zastosowanie między Państwami Członkowskimi wchodzące w jego zakres. Pewne przepisy konwencji dotyczących ubezpieczeń społecznych zawartych między Państwami Członkowskimi przed terminem stosowania niniejszego rozporządzenia stosują się jednak nadal, pod warunkiem, że są one bardziej korzystne dla beneficjentów lub jeżeli wynikają ze szczególnych okoliczności historycznych, a ich skutki są ograniczone w czasie. Aby te przepisy nadal miały zastosowanie, są one ujęte w załączniku II. Jeżeli, z przyczyn obiektywnych, nie jest możliwe rozszerzenie niektórych z tych przepisów na wszystkie osoby, do których stosuje się rozporządzenie, to jest to określone w sposób wyraźny.
2. Dwa lub kilka Państw Członkowskich może, w miarę potrzeby, zawierać ze sobą konwencje w oparciu o zasady niniejszego rozporządzenia oraz zgodnie z jego duchem.

Artykuł 9

Oświadczenia Państw Członkowskich dotyczące zakresu niniejszego rozporządzenia

1. Państwa Członkowskie powiadamiają pisemnie Komisję Wspólnot Europejskich o oświadczeniach, o których mowa w art. 1 ust. 1, o przepisach i systemach, o których mowa w art. 3, o zawartych konwencjach, o których mowa w art. 8 ust. 2 oraz o świadczeniach minimalnych, o których mowa w art. 58, jak też o wprowadzonych później istotnych zmianach. Powiadomienia takie wskażą datę wejścia w życie wspomnianych praw i systemów lub, w przypadku oświadczeń, o których mowa w art. 1 ust. 1, datę, od której niniejsze rozporządzenie stosować się będzie do systemów określonych w oświadczeniach Państw Członkowskich.
2. Powiadomienia te przedkładane są corocznie Komisji Wspólnot Europejskich i publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 10

Zakaz kumulacji świadczeń

O ile nie określono inaczej, niniejsze rozporządzenie nie przyznaje ani nie utrzymuje prawa do kilku świadczeń tego samego rodzaju za jeden i ten sam okres ubezpieczenia obowiązkowego.

TYTUŁ II

OKREŚLANIE MAJĄCEGO ZASTOSOWANIE USTAWODAWSTWA

Artykuł 11

Zasady ogólne

1. Osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.
1. Do celów stosowania przepisów tego tytułu osoby otrzymujące świadczenia pieniężne z powodu lub w konsekwencji swej na własny rachunek uważane są za wykonujące wspomnianą pracę. Nie dotyczy to świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur ani rent rodzinnych, ani też rent z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych lub świadczeń pieniężnych z tytułu choroby obejmujących leczenie przez czas nieokreślony.
2. Zgodnie z przepisami art. 12 do 16:
  - (a) osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
  - (b) urzędnik służby cywilnej podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, jakiemu podlega zatrudniająca go administracja;
  - (c) osoba otrzymująca zasiłek dla bezrobotnych zgodnie z przepisami art. 65 na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zamieszkania podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
  - (d) osoba powołana lub odwołana ze służby w siłach zbrojnych lub służby cywilnej w Państwie Członkowskim podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
  - (e) każda inna osoba, do której nie mają zastosowania przepisy lit. a) do d) podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia, gwarantujących jej świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku innych Państw Członkowskich.
4. Do celów stosowania przepisów niniejszego tytułu, praca najemna lub praca na własny rachunek wykonywana normalnie na pokładzie statku na morzu pod banderą Państwa Członkowskiego uważana jest za pracę wykonywaną w tym Państwie Członkowskim. Jednakże osoba zatrudniona na pokładzie statku pod banderą Państwa Członkowskiego a otrzymująca wynagrodzenie za taką pracę od przedsiębiorstwa lub osoby, których siedziba

lub miejsce prowadzenia działalności są w innym Państwie Członkowskim, podlega ustawodawstwu tego ostatniego Państwa Członkowskiego, jeżeli zamieszkuje w tym Państwie. Do celów stosowania wspomnianego ustawodawstwa, przedsiębiorstwo lub osoba wypłacająca wynagrodzenie uważana jest za pracodawcę.

Artykuł 12

Zasady szczególne

1. Osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w Państwie Członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego Państwa Członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną osobę.
2. Osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w Państwie Członkowskim, a która udaje się, by wykonywać podobną działalność w innym Państwie Członkowskim, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy.

Artykuł 13

Wykonywanie pracy w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich

2. Osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega:
  - (a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub jeżeli jest zatrudniona przez różne przedsiębiorstwa lub przez różnych pracodawców, którzy mają siedzibę lub miejsce wykonywania działalności w różnych Państwach Członkowskich

lub

1. ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności zatrudniającego ją przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli osoba ta nie wykonuje znacznej części swej pracy w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania.
3. Osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega:
  - (a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim

lub

1. ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.
4. Osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.
5. Osoba, która jest zatrudniona jako urzędnik służby cywilnej przez jedno Państwo Członkowskie, i która wykonuje pracę najemną i / lub pracę na własny rachunek w jednym lub w kilku Państwach Członkowskich, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, któremu podlega zatrudniająca ją administracja.
6. Osoby, o których mowa w ust. 1 do 4 traktowane są, do celów stosowania ustawodawstwa określonego zgodnie z tymi przepisami, tak jak gdyby wykonywały każdą swoją pracę najemną lub pracę na własny rachunek i jakby uzyskiwały cały swój dochód w zainteresowanym Państwie Członkowskim.

Artykuł 14

Ubezpieczenie dobrowolne lub fakultatywne kontynuowane

2. Art. 11 do 13 nie mają zastosowania do ubezpieczenia dobrowolnego ani do ubezpieczenia fakultatywnego kontynuowanego, chyba że, w odniesieniu do jednego z działów, o których mowa w art. 30 ust 1., w Państwie Członkowskim istnieje tylko system dobrowolny.
3. W przypadkach, gdzie na mocy ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, zainteresowany podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu w tym Państwie Członkowskim, nie może on podlegać systemowi ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych w innym Państwie Członkowskim. We wszystkich innych przypadkach, w których dla danego działu ubezpieczenia istnieje wybór pomiędzy kilkoma systemami ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych, zainteresowany przystępuje tylko do wybranego przez siebie systemu.
4. Jednakże w odniesieniu do świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur i rent rodzinnych, zainteresowany może przystąpić do systemu ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych Państwa Członkowskiego, nawet jeżeli z obowiązku podlega ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że na pewnym etapie swej pracy zawodowej podlegał ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego z powodu lub w wyniku pracy najemnej lub pracy na własny rachunek oraz jeżeli takie nakładanie się jest w sposób wyraźny lub domyślny dozwolone na podstawie ustawodawstwa pierwszego Państwa Członkowskiego.
5. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia przyjęcie do ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego od zamieszkania w tym państwie, to zasada równego traktowania zamieszkania w innym Państwie Członkowskim przewidziana w art. 5 lit. b) stosuje się tylko do osób, które podlegały, na jakimś

wcześniejszym etapie, ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego na podstawie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek .

Artykuł 15

Personel pomocniczy Wspólnot Europejskich

Członkowie personelu pomocniczego Wspólnot Europejskich mogą wybrać podleganie ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego są zatrudnieni, lub podleganie ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, któremu ostatnio podlegali, lub ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, którego są obywatelami, jeżeli chodzi o przepisy inne niż te, które dotyczą zasiłków rodzinnych, których przyznawanie jest regulowane systemem mającym zastosowanie do tego personelu. Prawo wyboru przysługuje tylko jeden raz i nabiera ono mocy począwszy od chwili podjęcia zatrudnienia.

Artykuł 16

Wyjątki od przepisów art. 11 do 15

1. Dwa lub kilka Państw Członkowskich, właściwe władze tych Państw Członkowskich lub organy wyznaczone przez te władze mogą przewidzieć, za wspólnym porozumieniem, w interesie niektórych osób lub niektórych grup osób, wyjątki od przepisów art. 11 do 15..

2. Osoba, która otrzymuje emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, a która zamieszkuje w innym Państwie Członkowskim, może, na swą prośbę, zostać zwolniona z zastosowania ustawodawstwa tego ostatniego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że nie podlega ona temu ustawodawstwu z powodu wykonywania pracy najemnej lub pracy na własny rachunek .

TYTUŁ III

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE RÓŻNYCH KATEGORII ŚWIADCZEŃ

ROZDZIAŁ 1

Świadczenia z tytułu choroby, macierzyństwa i równoważne świadczenia dla ojca

Sekcja 1

**Ubezpieczeni i członkowie ich rodzin, za wyjątkiem emerytów
lub rencistów i członków ich rodzin**

Artykuł 17

**Miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo
Członkowskie**

Ubezpieczony lub członek jego rodziny, którzy mają miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż państwo właściwe Państwo Członkowskie, otrzymują w

Państwie Członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, świadczenia rzeczowe udzielane, w imieniu właściwej instytucji, przez instytucję miejsca zamieszkania, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak, jak gdyby byli oni ubezpieczeni na mocy tego ustawodawstwa.

Artykuł 18

Pobyt we właściwym Państwie Członkowskim, kiedy miejsce zamieszkania jest w innym Państwie Członkowskim – zasady szczególne w odniesieniu do członków rodzin pracowników przygranicznych

1. O ile przepisy ust. 2 nie stanowią inaczej, ubezpieczony i członkowie jego rodziny, o których mowa w art. 17, są też uprawnieni do świadczeń rzeczowych w czasie pobytu we właściwym Państwie Członkowskim. Świadczenia rzeczowe udzielane są przez instytucję właściwą i na jej własny koszt, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak jak gdyby zainteresowane osoby zamieszkiwały w tym Państwie Członkowskim.
2. Członkowie rodziny pracownika przygranicznego są uprawnieni do świadczeń rzeczowych w czasie ich pobytu we właściwym Państwie Członkowskim, o ile państwo to nie jest wymienione w załączniku III. W takim przypadku członkowie rodziny pracownika przygranicznego są uprawnieni do świadczeń rzeczowych we właściwym Państwie Członkowskim zgodnie z warunkami określonymi w art. 19 ust. 1.

Artykuł 19

Pobyt poza właściwym Państwem Członkowskim

1. O ile przepisy ust. 2 nie stanowią inaczej, ubezpieczony i członkowie jego rodziny przebywający w innym Państwie Członkowskim niż państwo właściwe są uprawnieni do świadczeń rzeczowych, które z powodów medycznych stają się niezbędne w czasie ich pobytu, z uwzględnieniem charakteru tych świadczeń oraz przewidywanego czasu pobytu. Świadczenia te udzielane są w imieniu instytucji właściwej przez instytucję miejsca pobytu, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak jak gdyby zainteresowane osoby były ubezpieczone na mocy wspomnianego ustawodawstwa.
2. Komisja Administracyjna ustala listę świadczeń rzeczowych, które, aby mogły być udzielone w czasie pobytu w innym Państwie Członkowskim, wymagają, z przyczyn praktycznych, wcześniejszego porozumienia między zainteresowaną osobą a instytucją zapewniającą opiekę.

Artykuł 20

Udanie się w celu uzyskania świadczeń rzeczowych – zezwolenie na stosowne leczenie poza Państwem Członkowskim miejsca zamieszkania

1. O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, ubezpieczony udający się do innego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania świadczeń rzeczowych w czasie tego pobytu ubiega się o zezwolenie właściwej instytucji.

2. Ubezpieczony, który uzyskał zezwolenie właściwej instytucji na udanie się do innego Państwa Członkowskiego w celu poddania się leczeniu odpowiedniemu do jego stanu, otrzymuje świadczenia rzeczowe udzielane, w imieniu instytucji właściwej, przez instytucję miejsca pobytu, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak, jak gdyby był on ubezpieczony na mocy wspomnianego ustawodawstwa. Zezwolenie zostaje wydane, jeżeli przedmiotowe leczenie należy do świadczeń przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, w którym zainteresowany ma miejsce zamieszkania oraz jeżeli nie może on uzyskać takiego leczenia w terminie uzasadnionym z medycznego punktu widzenia, z uwzględnieniem jego aktualnego stanu zdrowia oraz prawdopodobnego przebiegu choroby.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosują się *mutatis mutandis* do członków rodziny ubezpieczonego.
4. Jeżeli członkowie rodziny ubezpieczonego zamieszkują w innym Państwie Członkowskim niż Państwo Członkowskie, w którym ma miejsce zamieszkania ubezpieczony, a to Państwo Członkowskie wybrało wypłacanie na podstawie kwot zryczałtowanych, koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 2, ponosi instytucja miejsca zamieszkania członków rodziny. W tym przypadku, do celów stosowania przepisów ust.1, instytucja miejsca zamieszkania członków rodziny uważana jest za instytucję właściwą.

Artykuł 21

Świadczenia pieniężne

1. Ubezpieczony i członkowie jego rodziny zamieszkujący lub przebywający w Państwie Członkowskim innym niż właściwe Państwo Członkowskie, są uprawnieni do świadczeń pieniężnych wypłacanych przez instytucję właściwą zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem. W drodze umowy między instytucją właściwą a instytucją miejsca zamieszkania lub pobytu, świadczenia takie mogą jednak być wypłacane przez instytucję miejsca zamieszkania lub pobytu na koszt instytucji właściwej zgodnie z ustawodawstwem właściwego Państwa Członkowskiego.
2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na średnim dochodzie lub na średniej stawce składki, określa taki średni dochód lub średnią stawkę składki wyłącznie w odniesieniu do dochodów potwierdzonych jako wypłacone lub zastosowanych stawek składki, w okresach spełnionych na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.
3. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na dochodzie standardowym, bierze pod uwagę wyłącznie dochód standardowy lub, w odpowiednim przypadku, średnią dochodów standardowych dla okresów spełnionych na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.
4. Przepisy ust. 2 i 3 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do przypadków, w których ustawodawstwo stosowane przez instytucję właściwą, określa szczególny okres odniesienia, który odpowiada w danym przypadku w całości lub w części okresom, które zainteresowany spełnił na mocy ustawodawstwa jednego lub kilku innych Państw Członkowskich.

Artykuł 22

Osoby ubiegające się o emeryturę lub rentę

1. Ubezpieczony, który, w czasie składania lub w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie emerytury lub renty, traci prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, które było ostatnio właściwe, zachowuje prawo do świadczeń w naturze rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje, pod warunkiem, że spełnia on wymogi dotyczące ubezpieczenia zawarte w ustawodawstwie Państwa Członkowskiego, o którym mowa w ust. 2. Prawo do świadczeń rzeczowych w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania stosuje się także do członków rodziny osoby ubiegającej się o emeryturę lub rentę.
2. Świadczenia udzielane są na rachunek instytucji Państwa Członkowskiego, które, w przypadku przyznania emerytury lub renty, stałoby się właściwe na mocy przepisów art. 23 do 25.

Sekcja 2

Emeryci i renciści oraz członkowie ich rodzin

Artykuł 23

Prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania

Osoba, która otrzymuje emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na mocy ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich, z których jedno jest Państwem Członkowskim miejsca zamieszkania, i która jest uprawniona do świadczeń rzeczowych na mocy ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego, otrzymuje, jak i członkowie jej rodziny, takie świadczenia rzeczowe od instytucji miejsca zamieszkania i na rachunek tej instytucji, tak jak gdyby był osobą uprawnioną do emerytury lub renty należnej jedynie na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 24

Brak prawa do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania

1. Osoba, która otrzymuje emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, a która nie jest uprawniona do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zamieszkuje, otrzymuje jednak te świadczenia dla siebie i dla członków swojej rodziny, o ile miałyby do tego prawo na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub co najmniej jednego z Państw Członkowskich właściwych w odniesieniu do jej emerytury lub renty, gdyby zamieszkiwała na terytorium tego Państwa Członkowskiego. Świadczenia udzielane są na rachunek instytucji, określonej w ust. 2, przez instytucję miejsca zamieszkania, tak jak gdyby zainteresowany był

uprawniony do emerytury lub renty i świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego.

2. W przypadkach o których mowa w ust. 1, ciężar kosztów świadczeń rzeczowych spoczywa na instytucji określonej zgodnie z następującymi zasadami:

- a) jeżeli emeryt lub rencista ma prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego, koszty ponoszone są przez instytucję właściwą tego Państwa Członkowskiego;
- b) jeżeli emeryt lub rencista ma prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich, koszty ponoszone są przez instytucję właściwą Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu uprawniony podlegał najdłużej; w przypadku, gdy stosowanie tej zasady spowodowałoby nałożenie ciężaru świadczeń na kilka instytucji, ciężar ten spoczywa na tej z wymienionych instytucji, której ustawodawstwu uprawniony podlegał ostatnio.

Artykuł 25

Emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich innych niż państwo miejsca zamieszkania, w przypadkach, gdy istnieje prawo do świadczeń rzeczowych w tym ostatnim Państwie Członkowskim

W przypadkach, gdy osoba otrzymująca emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich zamieszkuje w Państwie Członkowskim, na podstawie ustawodawstwa którego prawo do otrzymywania świadczeń rzeczowych nie jest uzależnione od warunków ubezpieczenia, pracy najemnej lub pracy na własny rachunek, i nie otrzymuje emerytury lub renty od tego Państwa Członkowskiego, koszt udzielanych jej i członkom jej rodziny świadczeń rzeczowych ponosi instytucja jednego z Państw Członkowskich właściwych w odniesieniu do jej emerytur lub rent, określona zgodnie z przepisami art. 24 ust. 2, w zakresie, w jakim uprawniony i członkowie jego rodziny byliby uprawnieni do takich świadczeń, gdyby zamieszkiwali w tym Państwie Członkowskim.

Artykuł 26

Miejsce zamieszkania członków rodziny w państwie innym niż to, w którym zamieszkuje emeryt lub rencista

Członkowie rodziny osoby otrzymującej emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego niż to, w którym zamieszkuje uprawniony, są uprawnieni do otrzymywania świadczeń rzeczowych od instytucji miejsca zamieszkania członków rodziny, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa, w zakresie, w jakim emeryt lub rencista jest uprawniony do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego. Koszty ponosi instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania.

Artykuł 27

Pobyt uprawnionego lub członków jego rodziny w państwie innym niż to, w którym mają miejsce zamieszkania – pobyt we właściwym Państwie Członkowskim – zgoda na uzyskanie właściwej opieki poza Państwem Członkowskim miejsca zamieszkania

1. Przepisy art. 19 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do osoby otrzymującej emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich i uprawnionej do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa jednego z Państw Członkowskich, które wypłacają

jej świadczenie lub świadczenia, lub do członków jej rodziny, którzy przebywają w Państwie Członkowskim innym niż to, w którym mają miejsce zamieszkania.

2. Przepisy art. 18 ust. 1 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do osób określonych w ust. 1, kiedy przebywają one w Państwie Członkowskim, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania, a wspomniane Państwo Członkowskie tak wybrało i jest wymienione w załączniku IV.
3. Przepisy art. 20 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do emeryta lub rencisty i / lub członków jego rodziny, którzy przebywają w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym mają oni miejsce zamieszkania, w celu uzyskania tam opieki właściwej dla ich stanu.
4. O ile ust. 5 nie stanowi inaczej, koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 1 do 3 ponosi instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania.
5. Koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 3 ponosi instytucja miejsca zamieszkania emeryta lub rencisty lub członków jego rodziny, jeżeli osoby te mają miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, które wybrało wypłacanie na podstawie kwot zryczałtowanych. W tych przypadkach, do celów stosowania przepisów ust. 3, za instytucję właściwą uważa się instytucję miejsca zamieszkania emeryta lub rencisty lub członków jego rodziny.

Artykuł 28

Zasady szczególne dotyczące emerytowanych pracowników przygranicznych

1. Pracownik przygraniczny, który przechodzi na emeryturę, jest uprawniony w przypadku choroby, do dalszego uzyskiwania świadczeń rzeczowych w Państwie Członkowskim, w którym ostatnio wykonywał pracę najemną lub pracę na własny rachunek, w zakresie, w jakim jest to kontynuacja opieki, która zaczęła się w tym Państwie Członkowskim. Określenie „kontynuacja opieki” oznacza dalsze badanie, diagnozowanie i leczenie choroby.
2. Emeryt lub rencista, który w okresie pięciu lat poprzedzających datę uzyskania emerytury lub świadczenia z tytułu inwalidztwa wykonywał pracę najemną lub pracę na własny rachunek przez co najmniej dwa lata jako pracownik przygraniczny, jest uprawniony do świadczeń rzeczowych w Państwie Członkowskim, w którym wykonywał taką pracę jako pracownik przygraniczny, jeżeli to Państwo Członkowskie oraz Państwo Członkowskie, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za koszty świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania, tak wybrało i jest wymienione w załączniku V.
3. Przepisy ust. 2 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do członków rodziny byłego pracownika przygranicznego lub osób pozostałych przy życiu, jeżeli, w okresach, o których mowa w ust. 2, byli oni uprawnieni do świadczeń rzeczowych zgodnie z art. 18 ust. 2, nawet jeżeli pracownik przygraniczny zmarł przed rozpoczęciem wypłacania emerytury lub renty, pod warunkiem, że wykonywał on pracę najemną lub pracę na własny rachunek jako pracownik przygraniczny przez co najmniej dwa lata w okresie pięciu lat poprzedzających jego śmierć.
4. Przepisy ust. 2 i 3 mają zastosowanie dopóki zainteresowany nie podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego na podstawie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek.
5. Koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 1 do 3 ponosi instytucja właściwa odpowiedzialna za koszty świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście lub osobom pozostałym przy życiu w odpowiednich Państwach Członkowskich, w których mają one miejsce zamieszkania.

Artykuł 29

Świadczenia pieniężne dla emerytów lub rencistów

1. Świadczenia pieniężne wypłacane są osobie otrzymującej emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich przez instytucję właściwą Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania. Przepisy art. 21 mają zastosowanie *mutatis mutandis*.
2. Przepisy ust. 1 mają także zastosowanie do członków rodziny emeryta lub rencisty.

Artykuł 30

Składki obciążające emerytów lub rencistów

1. Instytucja Państwa Członkowskiego zobowiązana na mocy stosowanego przez nią ustawodawstwa do potrącania składek od emerytów lub rencistów, z tytułu świadczeń z tytułu choroby, świadczeń macierzyńskich i równoważnych świadczeń dla ojca, może żądać i uzyskiwać takie potrącenia, których wysokość ustalana jest zgodnie z wymienionym ustawodawstwem, o ile świadczenia udzielane zgodnie z art. 23-26, obciążają instytucję wymienionego Państwa Członkowskiego.
2. Jeżeli, w przypadkach, o których mowa w art. 25, uzyskanie świadczeń z tytułu choroby, świadczeń macierzyńskich lub równoważnych świadczeń dla ojca uwarunkowane jest wpłacaniem składek lub podobnych wpłat na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, w którym uprawniony ma miejsce zamieszkania, składki te nie są opłacane z tytułu takiego miejsca zamieszkania.

Sekcja 3

Przepisy wspólne

Artykuł 31

Przepis ogólny

Przepisy art. 23-30 nie mają zastosowania do emeryta lub rencisty ani do członków jego rodziny, którzy mają prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu wykonywania pracy najemnej lub pracy na własny rachunek. W takim przypadku, w celu stosowania przepisów niniejszego rozdziału, zainteresowany podlega przepisom art. 17-21.

Artykuł 32

Pierwszeństwo prawa do świadczeń rzeczowych – zasada szczególna dotycząca prawa członków rodziny do świadczeń w Państwie Członkowskim zamieszkania

1. Niezależne prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub na podstawie przepisów niniejszego rozdziału ma pierwszeństwo przed pochodnym prawem do świadczeń dla członków rodziny. Pochodne prawo do świadczeń rzeczowych ma jednak pierwszeństwo przed niezależnymi prawami, w przypadkach, w których niezależne prawo w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania istnieje bezpośrednio i wyłącznie na podstawie miejsca zamieszkania zainteresowanego w tym Państwie Członkowskim.
2. W przypadkach, w których członkowie rodziny ubezpieczonego mają miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, na podstawie ustawodawstwa którego prawo do świadczeń rzeczowych nie podlega warunkom ubezpieczenia ani działalności jako

pracownik najemny lub działalności pracy najemnej lub pracy na własny rachunek, świadczenia rzeczowe zapewniane są na koszt instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, w którym mają oni miejsce zamieszkania, jeżeli współmałżonek lub osoba sprawująca opiekę nad dziećmi ubezpieczonego wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek we wspomnianym Państwie Członkowskim lub otrzymuje emeryturę lub rentę z tego Państwa Członkowskiego na podstawie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek.

Artykuł 33

Świadczenia rzeczowe o znacznej wartości

1. Ubezpieczonemu lub członkowi jego rodziny, który ma prawo do protezy, sprzętu dużych rozmiarów lub prawo do innych świadczeń rzeczowych o znacznej wartości przyznane przez instytucję Państwa Członkowskiego zanim został on objęty ubezpieczeniem w instytucji innego Państwa Członkowskiego, przysługują takie świadczenia na koszt pierwszej instytucji, nawet jeżeli świadczenia te zostały faktycznie udzielone w chwili, kiedy ta osoba była już ubezpieczona na podstawie ustawodawstwa stosowanego przez drugą instytucję.
2. Komisja Administracyjna ustala wykaz świadczeń, do których stosują się przepisy ust. 1.

Artykuł 34

Zbieg świadczeń z tytułu długotrwałej opieki

1. Jeżeli uprawniony do świadczeń pieniężnych z tytułu długotrwałej opieki, które mają być traktowane jako świadczenia z tytułu choroby i wobec tego są wypłacane przez Państwo Członkowskie właściwe dla świadczeń pieniężnych na podstawie przepisów art. 21 lub art. 29, jest jednocześnie i na podstawie przepisów niniejszego rozdziału uprawniony do świadczeń rzeczowych służących temu samemu celowi od instytucji miejsca zamieszkania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim, a instytucja pierwszego Państwa Członkowskiego ma także pokrywać koszt tych świadczeń rzeczowych zgodnie z przepisami art. 35, to ma zastosowanie przepis ogólny dotyczący zakazu kumulacji świadczeń określony w art. 10, z jednym tylko ograniczeniem: jeżeli zainteresowany ubiega się i otrzymuje świadczenie rzeczowe, kwota świadczenia pieniężnego zostaje obniżona o kwotę świadczenia rzeczowego, która jest lub mogłaby być przedmiotem ubiegania się z instytucji pierwszego Państwa Członkowskiego, która zobowiązana jest pokryć ten koszt.
2. Komisja Administracyjna ustala wykaz świadczeń pieniężnych i rzeczowych, do których stosują się przepisy ust. 1.
3. Dwa lub kilka Państw Członkowskich, lub ich właściwe władze mogą ustalić inne środki lub środki uzupełniające, które nie są mniej korzystne dla zainteresowanych niż zasady określone w ust. 1.

Artykuł 35

Zwroty między instytucjami

1. Świadczenia rzeczowe udzielane przez instytucję Państwa Członkowskiego w imieniu instytucji innego Państwa Członkowskiego na podstawie przepisów niniejszego rozdziału podlegają pełnemu zwrotowi.
2. Zwroty określone w ust. 1, określane i dokonywane są zgodnie z warunkami przewidzianymi w rozporządzeniu wykonawczym na podstawie dowodów faktycznie poniesionych wydatków lub na podstawie kwot zryczałtowanych dla Państw Członkowskich, których struktury prawne lub administracyjne są takie, że zwrot na podstawie faktycznie poniesionych wydatków nie jest stosowny.
3. Dwa lub więcej Państw Członkowskich oraz ich właściwe władze mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub też mogą odstąpić od dokonywania jakichkolwiek zwrotów między instytucjami podlegającymi ich kompetencji.

ROZDZIAŁ 2

Świadczenia z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej

Artykuł 36

Prawo do świadczeń rzeczowych i pieniężnych

1. Bez uszczerbku dla jakichkolwiek bardziej korzystnych przepisów ust. 2 niniejszego artykułu, przepisy art. 17, art. 18 ust. 1, art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1 mają także zastosowanie do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.
2. Osoba, która uległa wypadkowi przy pracy, lub która zapadła na chorobę zawodową, a która ma miejsce zamieszkania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, jest uprawniona do szczególnych świadczeń rzeczowych w ramach systemu obejmującego wypadki przy pracy i choroby zawodowe udzielanych, w imieniu właściwej instytucji, przez instytucję miejsca zamieszkania lub pobytu, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, tak jak gdyby była ona ubezpieczona na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.
3. Przepisy art. 21 mają także zastosowanie do świadczeń wynikających z przepisów niniejszego rozdziału.

Artykuł 37

Koszty przewozu

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ponoszenie kosztów przewozu osoby, która uległa wypadkowi przy pracy, lub osoby, która zapadła na chorobę zawodową do miejsca zamieszkania albo do szpitala, ponosi koszty przewozu do odpowiedniego miejsca na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w którym osoba zamieszkuje, pod warunkiem, że instytucja wyraziła wcześniejszą zgodę na ten przewóz, należycie uwzględniając uzasadniające go powody. Zgoda ta nie jest wymagana w przypadku, gdy chodzi o pracownika przygranicznego.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ponoszenie kosztów przewozu zwłok osoby zabitej w wypadku przy pracy do miejsca pochówku, ponosi koszty przewozu do odpowiedniego miejsca na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w którym osoba zamieszkiwała w chwili wypadku, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Artykuł 38

Świadczenia w razie choroby zawodowej, jeżeli zainteresowany narażony był na takie samo ryzyko w kilku Państwach Członkowskich

Jeżeli osoba, która zapadła na chorobę zawodową, wykonywała z uwzględnieniem ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich pracę, która poprzez swój charakter mogła spowodować tę chorobę, świadczenia, o które ta osoba lub osoby pozostałe przy życiu po jej śmierci mogą się ubiegać, przyznawane są wyłącznie na podstawie ustawodawstwa ostatniego z tych państw, którego warunki są spełnione.

Artykuł 39

Pogłębienie się choroby zawodowej

W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej, z powodu której osoba na nią cierpiąca otrzymała lub otrzymuje świadczenia na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, stosuje się następujące przepisy:

- a) jeżeli zainteresowany, od czasu, kiedy korzysta ze świadczeń, nie wykonywał na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego pracy najemnej lub pracy na własny rachunek, mogącej spowodować lub pogłębić daną chorobę, instytucja właściwa pierwszego Państwa Członkowskiego ponosi koszty świadczeń, z uwzględnieniem pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem;
- b) jeżeli zainteresowany, od czasu kiedy korzysta ze świadczeń, wykonywał taką pracę, na podstawie ustawodawstwa obowiązującego w innym Państwie Członkowskim, instytucja właściwa pierwszego Państwa Członkowskiego ponosi koszty świadczeń, nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanymi przez nią ustawodawstwem. Instytucja właściwa drugiego Państwa Członkowskiego przyznaje zainteresowanemu dodatek, którego wysokość jest równa różnicy między wysokością świadczeń należnych po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością tych świadczeń, które należałyby się przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, jeżeli dana choroba wystąpiłaby na terenie tego Państwa Członkowskiego stosownie do ustawodawstwa tego państwa;
- c) zasady dotyczące obniżania, zawieszania lub wstrzymywania określone przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego nie mogą być podnoszone wobec osób otrzymujących świadczenia udzielane przez instytucje dwóch Państw Członkowskich zgodnie z przepisami lit. b).

Artykuł 40

Zasady dotyczące uwzględniania odrębności niektórych ustawodawstw

1. Jeżeli w Państwie Członkowskim, na terytorium którego zamieszkuje lub przebywa zainteresowany, nie istnieje ubezpieczenie od wypadków przy pracy lub od chorób zawodowych, lub jeżeli takie ubezpieczenie istnieje, ale nie przewiduje instytucji

odpowiedzialnej za udzielanie świadczeń rzeczowych, świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania, odpowiedzialną za udzielanie świadczeń rzeczowych w przypadku choroby.

2. Jeżeli we właściwym Państwie Członkowskim nie istnieje ubezpieczenie od wypadków przy pracy lub od chorób zawodowych, przepisy niniejszego rozdziału dotyczące świadczeń rzeczowych mają jednak zastosowanie do osoby, która jest uprawniona do tych świadczeń w przypadku choroby, macierzyństwa lub do równoważnych świadczeń dla ojca na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego, jeżeli osoba ta uległa wypadkowi przy pracy lub zapadła na chorobę zawodową w czasie zamieszkiwania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim. Koszty ponosi instytucja właściwa dla świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego.
3. Przepisy art. 5 mają zastosowanie do właściwej instytucji w Państwie Członkowskim w odniesieniu do równoważności wypadków przy pracy i chorób zawodowych, które albo wystąpiły, albo następnie zostały stwierdzone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, przy ocenie stopnia niepełnosprawności, prawa do świadczeń lub ich kwoty, pod warunkiem, że:
  - (a) odszkodowanie nie jest należne w odniesieniu do wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, które wystąpiły, albo zostały stwierdzone uprzednio na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa
  - i
  - (b) odszkodowanie nie jest należne w odniesieniu do wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, które wystąpiły, albo następnie zostały stwierdzone na podstawie ustawodawstwa drugiego Państwa Członkowskiego, na podstawie którego wypadek przy pracy lub choroba zawodowa wystąpiła lub została stwierdzona.

Artykuł 41

Zwroty między instytucjami

1. Przepisy art. 35 mają także zastosowanie do świadczeń, o których mowa w tym rozdziale, a zwrot dokonywany jest na podstawie faktycznie poniesionych kosztów.
2. Dwa lub kilka Państw Członkowskich lub właściwe władze tych państw mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub odstąpić od wszelkich zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości.

ROZDZIAŁ 3

Świadczenia z tytułu śmierci

Artykuł 42

Prawo do świadczeń w przypadku, gdy śmierć nastąpiła, lub gdy uprawniony zamieszkuje, w Państwie Członkowskim innym niż właściwe Państwo Członkowskie

1. Jeżeli ubezpieczony lub członek jego rodziny umrze na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż właściwe Państwo Członkowskie, uważa się, że śmierć nastąpiła na terytorium we właściwym Państwie Członkowskim.
2. Instytucja właściwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń z tytułu śmierci należnych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, nawet jeżeli odbiorca świadczenia zamieszkuje na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż właściwe Państwo Członkowskie.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w przypadku, gdy śmierć nastąpiła z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Artykuł 43

Udzielanie świadczeń w przypadku śmierci emeryta lub rencisty

1. W przypadku śmierci emeryta lub rencisty, któremu świadczenie przysługiwało na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego albo na podstawie ustawodawstw dwóch lub więcej Państw Członkowskich, jeżeli ten emeryt lub rencista zamieszkiwał na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż to, w którym znajduje się instytucja, na której ciążył obowiązek ponoszenia kosztów świadczeń rzeczowych na podstawie przepisów art. 24 i 25, świadczenia z tytułu śmierci należne na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa udzielane są przez tę instytucję na jej koszt, tak jak gdyby emeryt lub rencista w chwili śmierci zamieszkiwał terytorium Państwa Członkowskiego, w którym instytucja się znajduje.
2. Przepisy ust. 1 stosuje się *mutatis mutandis* do członków rodziny emeryta lub rencisty.

ROZDZIAŁ 4

Świadczenia z tytułu inwalidztwa

Artykuł 44

Osoby podlegające wyłącznie ustawodawstwu typu A

1. Do celów stosowania przepisów niniejszego rozdziału określenie „ustawodawstwo typu A” oznacza takie ustawodawstwo, na podstawie którego kwota świadczeń z tytułu inwalidztwa nie zależy od długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania i które jest w sposób wyraźny zawarte przez Państwo Członkowskie w załączniku VI, a określenie „ustawodawstwo typu B” oznacza każde inne ustawodawstwo.
2. Osoba, która podlegała kolejno lub na przemian ustawodawstwu dwóch lub więcej Państw Członkowskich i która ukończyła okresy ubezpieczenia lub zamieszkania wyłącznie na podstawie ustawodawstwa typu A, jest uprawniona do świadczeń wyłącznie z instytucji Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo było właściwe w chwili, gdy wystąpiła niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo z uwzględnieniem, w odpowiednich przypadkach, przepisów art. 45, i otrzymuje takie świadczenia zgodnie z tym ustawodawstwem.

3. Osoba, która nie jest uprawniona do świadczeń zgodnie z przepisami ust. 2, otrzymuje świadczenia, do których jest uprawniona na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego z uwzględnieniem, w odpowiednich przypadkach, przepisów art. 45.
4. Jeżeli ustawodawstwo, o którym mowa w ust. 2 i 3, zawiera zasady obniżania, zawieszania lub wstrzymywania świadczeń z tytułu inwalidztwa w przypadku kumulacji z innymi dochodami lub ze świadczeniami innego rodzaju w rozumieniu art. 53 ust. 2, to zastosowanie mają, *mutatis mutandis*, przepisy art. 53 ust. 3 i art. 55 ust. 3.

Artykuł 45

Przepisy szczególne dotyczące sumowania kresów ubezpieczenia

Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od ukończenia okresów ubezpieczenia lub zamieszkania stosuje, w przypadkach, w których jest to niezbędne, *mutatis mutandis*, przepisy art. 51 ust. 1.

Artykuł 46

Osoby podlegające wyłącznie ustawodawstwu typu B lub ustawodawstwu typu A i B

1. Osoba, która podlegała kolejno lub na przemian ustawodawstwu dwóch lub więcej Państw Członkowskich, z których co najmniej jedno nie jest ustawodawstwem typu A, jest uprawniona do świadczeń zgodnie z przepisami rozdziału 5, które mają zastosowanie *mutatis mutandis*, z uwzględnieniem przepisów ust. 3.
2. Jeżeli jednak zainteresowany podlegał poprzednio ustawodawstwu typu B, a cierpi na niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo na podstawie ustawodawstwa typu A, to otrzymuje świadczenia zgodnie z przepisami art. 44 pod warunkiem, że:
  - spełnia warunki wymagane wyłącznie przez to ustawodawstwo lub przez inne ustawodawstwa tego samego rodzaju, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 45, ale bez konieczności uwzględniania okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa typu B,oraz
  - nie ubiega się o żadne świadczenia z tytułu starości, z uwzględnieniem przepisów art. 50 ust. 1.
3. Decyzja podjęta przez instytucję Państwa Członkowskiego, dotycząca stopnia inwalidztwa wnioskującego jest wiążąca dla instytucji innego zainteresowanego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że zgodność między ustawodawstwami tych Państw w sprawie warunków odnoszących się do stopnia inwalidztwa jest potwierdzona w załączniku VII.

Artykuł 47

Pogłębienie się stanu inwalidztwa

1. W razie pogłębienia się stanu inwalidztwa, z powodu którego osoba korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej Państw Członkowskich, stosuje się następujące przepisy, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa:

- a) świadczenia udzielane są, *mutatis mutandis*, zgodnie z przepisami rozdziału 5;
- b) jeżeli jednak zainteresowany podlegał dwom lub kilku ustawodawstwom typu A, a od chwili gdy korzysta ze świadczeń, nie podlegał ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, świadczenia są udzielane zgodnie z przepisami art. 44 ust. 2.

2. Jeżeli całkowita kwota świadczenia lub świadczeń należnych zgodnie z ust. 1 jest niższa od kwoty świadczenia, które zainteresowany otrzymywał na koszt instytucji wcześniej zobowiązanej do wypłaty świadczeń, to instytucja ta jest zobowiązana do wypłaty dodatku stanowiącego różnicę między wspomnianymi kwotami.

3. Jeżeli zainteresowany nie jest uprawniony do świadczeń udzielanych na koszt instytucji innego Państwa Członkowskiego, instytucja właściwa pierwszego państwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa oraz w odpowiednim przypadku, przepisów art. 45.

Artykuł 48

Zamiana świadczeń z tytułu inwalidztwa na świadczenia z tytułu starości

1. Świadczenia z tytułu inwalidztwa zamienia się, w odpowiednim przypadku, na świadczenia z tytułu starości, na warunkach przewidzianych przez ustawodawstwo lub ustawodawstwa, na podstawie których zostały one przyznane oraz zgodnie z przepisami rozdziału 5.
2. W przypadkach, gdy osoba pobierająca świadczenia z tytułu inwalidztwa uprawniona jest do ubiegania się o przyznanie świadczenia z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej Państw Członkowskich, zgodnie z przepisami art. 50, każda instytucja, zobowiązana do udzielania świadczeń z tytułu inwalidztwa na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego kontynuuje wypłacanie takiej osobie świadczeń z tytułu inwalidztwa, do których zainteresowany ma prawo na podstawie stosowanego przez tę instytucję ustawodawstwa, aż do chwili, gdy przepisy ust. 1 będą miały zastosowanie do tej instytucji lub tak długo, jak zainteresowany spełnia warunki dotyczące takich świadczeń.
3. W przypadkach, gdy świadczenia z tytułu inwalidztwa udzielane na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, zgodnie z przepisami art. 44, zamienia się na świadczenia z tytułu starości oraz w przypadkach, gdy zainteresowany nie spełnia jeszcze warunków przewidzianych przez ustawodawstwo jednego lub więcej z pozostałych Państw Członkowskich, na podstawie których otrzymuje on te świadczenia, zainteresowany otrzyma od tego lub od tych Państw Członkowskich świadczenia z tytułu inwalidztwa od dnia zamiany.

Te świadczenia z tytułu inwalidztwa udzielane są zgodnie z przepisami rozdziału 5, tak jak gdyby rozdział ten miał zastosowanie w chwili, gdy wystąpiła niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo aż do chwili, gdy zainteresowany spełni warunki kwalifikujące go do otrzymywania świadczenia z tytułu starości określone przez

zainteresowane ustawodawstwa krajowe lub, w przypadkach, gdy taka zamiana nie jest przewidziana, tak długo, jak jest on uprawniony do otrzymywania świadczeń z tytułu inwalidztwa na podstawie tego ostatniego ustawodawstwa lub ustawodawstw.

- Świadczenia z tytułu inwalidztwa udzielane zgodnie z przepisami art. 44 przeliczane są zgodnie z przepisami rozdziału 5, kiedy tylko beneficjent spełni warunki kwalifikujące go do otrzymywania świadczenia z tytułu inwalidztwa określone przez ustawodawstwo typu B lub kiedy tylko otrzyma świadczenia z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 49

Przepisy szczególne dotyczące urzędników służby cywilnej

Przepisy art. 6, 44, 46, 47 i 48 oraz art. 60 ust. 2 i 3 mają zastosowanie, *mutatis mutandis*, do osób objętych systemem szczególnym dla urzędników służby cywilnej.

ROZDZIAŁ 5

Emerytury i renty rodzinne

Artykuł 50

Przepisy ogólne

- Wszystkie instytucje właściwe określają uprawnienie do świadczeń na podstawie ustawodawstw Państw Członkowskich, którym podlegał zainteresowany, kiedy złożone zostanie podanie o przyznanie świadczenia, o ile zainteresowany w sposób wyraźny nie ubiega się o odroczenie przyznania świadczeń z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej Państw Członkowskich.
- Jeżeli w danej chwili zainteresowany nie spełnia albo już nie spełnia warunków określonych przez wszystkie ustawodawstwa Państw Członkowskich, którym podlegał, instytucje stosujące ustawodawstwo, którego warunki zostały spełnione, nie biorą pod uwagę, dokonując wyliczeń zgodnie z przepisami art. 52 ust. 1 lit a) lub b), okresów spełnionych na podstawie ustawodawstw, których warunki nie zostały spełnione lub nie są już spełniane, w przypadkach, kiedy powoduje to niższą kwotę świadczenia.
- Przepisy ust. 2 mają zastosowanie, *mutatis mutandis*, kiedy zainteresowany w sposób wyraźny ubiega się o odroczenie przyznania świadczeń z tytułu starości.
- Nowe wyliczenie dokonywane jest automatycznie, kiedy spełnione są warunki, jakie mają być spełnione na podstawie pozostałych ustawodawstw lub kiedy zainteresowany ubiega się o przyznanie świadczenia z tytułu starości odroczonego zgodnie z przepisami ust. 1, o ile okresy spełnione na podstawie pozostałych ustawodawstw nie zostały jeszcze uwzględnione z tytułu przepisów ust. 2 lub 3.

Artykuł 51

Przepisy szczególne dotyczące sumowania okresów

1. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia przyznanie pewnych świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia wyłącznie w odniesieniu do określonej pracy najemnej lub na własny rachunek lub w zawodzie, który podlega szczególnemu systemowi dotyczącemu osób zatrudnionych lub pracujących na własny rachunek, instytucja właściwa tego Państwa Członkowskiego uwzględni okresy spełnione na podstawie ustawodawstwa pozostałych Państw Członkowskich tylko wtedy, gdy zostały one spełnione na podstawie podobnego systemu lub, w przeciwnym razie, w tym samym zawodzie lub, w odpowiednich przypadkach, przy tej samej pracy najemnej lub na własny rachunek.

Jeżeli, przy uwzględnieniu tak spełnionych okresów, zainteresowany nie spełnia warunków do otrzymania świadczeń wynikających ze szczególnego systemu, okresy te są uwzględniane w celu udzielenia świadczeń w ramach systemu ogólnego lub, w przeciwnym razie, systemu dotyczącego pracowników fizycznych lub umysłowych, w zależności od przypadku, pod warunkiem, że zainteresowany przystąpił do jednego z tych systemów.

2. Okresy ubezpieczenia spełnione na podstawie szczególnego systemu Państwa Członkowskiego są uwzględniane w celu udzielenia świadczeń w ramach systemu ogólnego lub, w przeciwnym razie, systemu dotyczącego pracowników fizycznych lub umysłowych, w zależności od przypadku, innego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że zainteresowany przystąpił do jednego z tych systemów, nawet jeżeli okresy te zostały już uwzględnione w tym ostatnim Państwie Członkowskim na podstawie systemu szczególnego.

3. W przypadkach, w których ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od tego czy zainteresowany był ubezpieczony w czasie realizacji ryzyka, warunek ten uważa się za spełniony w przypadku ubezpieczenia na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, zgodnie z procedurami określonymi w załączniku XI dla każdego zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 52

Przyznawanie świadczeń

1. Właściwa instytucja ustala wysokość świadczeń, jakie byłyby należne:

(a) zgodnie z ustawodawstwem, które stosuje, wyłącznie w przypadkach, gdy warunki uprawnienia do świadczeń zostały spełnione wyłącznie na podstawie prawa krajowego (świadczenie niezależne);

(b) poprzez ustalenie teoretycznej kwoty świadczenia, a następnie kwoty rzeczywistej (świadczenie proporcjonalne), w następujący sposób:

(i) teoretyczna kwota świadczenia jest równa świadczeniu, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia i / lub zamieszkania, ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw pozostałych Państw Członkowskich, zostały ukończone na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia. Jeżeli, zgodnie z tym

ustawodawstwem, kwota świadczenia nie zależy od długości ukończonych okresów ubezpieczenia, kwota ta zostaje uznana za kwotę teoretyczną;

(ii) instytucja właściwa ustala następnie rzeczywistą kwotę świadczenia proporcjonalnego, stosując do kwoty teoretycznej stosunek długości okresów ubezpieczenia ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, do całkowitej długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych Państw Członkowskich.

2. W odpowiednich przypadkach, instytucja właściwa stosuje do kwoty ustalonej zgodnie z przepisami ust. 1 lit. a) i b) wszystkie zasady dotyczące obniżania, zawieszania i wstrzymywania zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, w granicach przewidzianych przepisami art. 53-55.
3. Zainteresowany jest uprawniony do otrzymywania od instytucji właściwej każdego Państwa Członkowskiego wyższej z kwot ustalonych zgodnie z ust. 1 lit. a) i b).
4. W przypadkach, w których wyliczanie zgodnie z ust. 1 lit. a) w jednym Państwie Członkowskim nieodmiennie wiąże się z tym, że świadczenie niezależne jest równe lub wyższe od świadczenia proporcjonalnego ustalonego zgodnie z ust. 1 lit. b), instytucja właściwa może odstąpić od ustalania proporcjonalnego na warunkach przewidzianych w rozporządzeniu wykonawczym. Sytuacje takie określa załącznik VIII.

Artykuł 53

Zasady przeciwdziałania kumulacji

1. Kumulacja świadczeń z tytułu inwalidztwa, świadczeń z tytułu starości i rent rodzinnych ustalanych lub udzielanych na podstawie okresów ubezpieczenia i / lub zamieszkania spełnionych przez te same osoby uważana jest za kumulację świadczeń tego samego rodzaju.
2. Kumulacja świadczeń, które nie mogą być uważane za świadczenia tego samego rodzaju w rozumieniu ust. 1, uważana jest za kumulację świadczeń różnego rodzaju.
3. Następujące przepisy mają zastosowanie do celów stosowania zasad przeciwdziałania kumulacji określonych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego w przypadku zbiegu świadczenia z tytułu inwalidztwa, z tytułu starości lub renty rodzinnej ze świadczeniem tego samego rodzaju lub ze świadczeniem różnego rodzaju lub z innym dochodem:
  - (a) instytucja właściwa bierze pod uwagę świadczenia lub dochody uzyskane w innym Państwie Członkowskim wyłącznie wtedy, gdy stosowane przez nią ustawodawstwo przewiduje uwzględnianie świadczeń lub dochodów uzyskanych za granicą;
  - (b) instytucja właściwa bierze pod uwagę wysokość świadczeń, jakie mają być wypłacane przez inne Państwo Członkowskie przed potrąceniem podatku, składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i innych opłat i potrąceń indywidualnych, o ile stosowane przez nią ustawodawstwo nie przewiduje stosowania zasad przeciwdziałania

kumulacji po takich potrąceniach, na warunkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w rozporządzeniu wykonawczym;

- (c) instytucja właściwa nie uwzględni wysokości świadczeń uzyskanych zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego na podstawie ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego;
- (d) jeżeli jedno Państwo Członkowskie stosuje zasady przeciwdziałania kumulacji, ponieważ zainteresowany otrzymuje świadczenia tego samego rodzaju lub innego rodzaju na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub dochód uzyskany w innych Państwach Członkowskich, należne świadczenie może być obniżone wyłącznie o kwotę takich świadczeń lub takiego dochodu.

Artykuł 54

Zbieg świadczeń tego samego rodzaju

1. W przypadkach, w których świadczenia tego samego rodzaju należne na podstawie ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich kumulują się, zasady przeciwdziałania kumulacji określone przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego nie mają zastosowania do świadczenia proporcjonalnego.
2. Zasady przeciwdziałania kumulacji mają zastosowanie do świadczenia niezależnego wyłącznie wtedy, gdy dane świadczenie jest:
  - (a) świadczeniem, którego kwota nie zależy od długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania

lub

  - (b) świadczeniem, którego kwota ustalana jest na podstawie zaliczonego okresu uważanego za spełniony pomiędzy dniem realizacji ryzyka a terminem późniejszym, zbiegającym się ze:
    - (i) świadczeniem tego samego typu, za wyjątkiem przypadków, w których dwa lub więcej Państw Członkowskich zawarło umowę o unikaniu wielokrotnego uwzględniania tego samego zaliczonego okresu

lub

  - (ii) świadczeniem, o którym mowa w lit. a).

Świadczenia i umowy, o których mowa w lit. a) i b) wymienione są w załączniku IX.

Artykuł 55

Zbieg świadczeń różnego rodzaju

1. Jeżeli otrzymanie świadczeń różnego rodzaju lub innego dochodu wymaga zastosowania zasad przeciwdziałania kumulacji przewidzianych przez ustawodawstwo zainteresowanych Państw Członkowskich w odniesieniu do:
  - a) dwóch lub więcej niezależnych świadczeń, to instytucje właściwe podzielą kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, które zostały uwzględnione, przez liczbę świadczeń podlegających wspomnianym zasadom;

jednakże zastosowanie przepisów niniejszej litery nie może pozbawiać zainteresowanego jego statusu emeryta lub rencisty do celów stosowania przepisów pozostałych rozdziałów niniejszego tytułu na warunkach i zgodnie z procedurami określonymi w rozporządzeniu wykonawczym;
  - b) jednego lub więcej świadczeń proporcjonalnych, to instytucje właściwe wezmą pod uwagę świadczenie lub świadczenia lub inne dochody i wszystkie składniki przewidziane do celów stosowania zasad przeciwdziałania kumulacji jako funkcję stosunku okresów ubezpieczenia i / lub zamieszkania ustalonych do wyliczeń, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit b) punkt ii);
  - c) jednego lub więcej świadczeń niezależnych oraz jednego lub kilku świadczeń proporcjonalnych, to instytucje właściwe stosują, *mutatis mutandis*, przepisy lit. a) w odniesieniu do świadczeń niezależnych oraz przepisy lit. b) w odniesieniu do świadczeń proporcjonalnych.
2. Instytucja właściwa nie stosuje podanego podziału w odniesieniu do świadczeń niezależnych, jeżeli stosowane przez nią ustawodawstwo przewiduje uwzględnianie świadczeń różnego rodzaju i / lub innych dochodów oraz wszystkich innych składników w ustalaniu części ich kwoty określonej jako funkcja stosunku okresów ubezpieczenia i / lub zamieszkania, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit. b) punkt ii).
3. Przepisy ust. 1 i 2 mają zastosowanie *mutatis mutandis* w przypadkach, w których ustawodawstwo jednego lub więcej Państw Członkowskich przewiduje, że prawo do świadczenia nie może być nabyte w przypadku, kiedy zainteresowany otrzymuje świadczenie innego rodzaju należne na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub inny dochód.

Artykuł 56

Przepisy dodatkowe dotyczące wyliczania świadczeń

1. Do celu wyliczenia kwot teoretycznych i proporcjonalnych, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit b) obowiązują następujące zasady:
  - a) w przypadkach, gdy całkowita długość okresów ubezpieczenia i / lub zamieszkania spełnionych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych Państw Członkowskich jest większa od maksymalnego okresu wymaganego przez ustawodawstwo jednego z tych Państw Członkowskich do otrzymania pełnego świadczenia, instytucja właściwa tego Państwa Członkowskiego weźmie pod uwagę ten okres maksymalny zamiast całkowitej długości ukończonych okresów; ta metoda wyliczania nie skutkuje obciążeniem tej instytucji kosztem świadczenia większego od pełnego świadczenia przewidzianego na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa. Niniejszy przepis nie ma zastosowania do świadczeń, których wysokość nie zależy od długości ubezpieczenia;

- b) procedura uwzględniania nakładających się okresów określona została w rozporządzeniu wykonawczym;
- c) jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego stanowi, że świadczenia mają być wyliczane na podstawie dochodów, składek, podstaw składek, podwyżek, zarobków, innych kwot lub kombinacji więcej niejednej z nich (średnich, proporcjonalnych, zryczałowanych lub zaliczonych), instytucja właściwa:
  - i) określa podstawę ustalania świadczeń wyłącznie na podstawie okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa;
  - ii) wykorzystuje, w celu określenia kwoty wyliczanej na podstawie okresów ubezpieczenia i / lub zamieszkania spełnionych zgodnie z ustawodawstwem pozostałych Państw Członkowskich, te same składniki określone lub odnotowywane dla okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa;

zgodnie z procedurami określonymi w załączniku XI dla zainteresowanych Państw Członkowskich.

2. Przepisy ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, dotyczące rewaloryzacji składników branych pod uwagę w celu wyliczenia świadczeń, stosuje się do składników, w odpowiednim przypadku, jakie bierze pod uwagę instytucja właściwa tego Państwa, zgodnie z przepisami ust. 1, z tytułu okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych na podstawie ustawodawstwa innych Państw Członkowskich.

Artykuł 57

Okresy ubezpieczenia lub zamieszkania krótsze niż jeden rok

1. Nie naruszając przepisów art. 52 ust. 1 lit. b), instytucja Państwa Członkowskiego nie jest zobowiązana do przyznania świadczeń z tytułu okresów ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, które są uwzględniane w chwili realizacji ryzyka, jeżeli:

- długość wspomnianych okresów jest mniejsza niż jeden rok,

oraz

- uwzględniając wyłącznie te okresy, żadne prawo do świadczeń nie zostało nabyte na podstawie tego ustawodawstwa.

Do celów stosowania przepisów niniejszego artykułu określenie „okresy” oznacza wszystkie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, które albo kwalifikują się do wspomnianego świadczenia, albo bezpośrednio je zwiększają.

2. Instytucja właściwa każdego zainteresowanego Państwa Członkowskiego bierze pod uwagę okresy określone w ust. 1 do celów stosowania przepisów art. 52 ust. 1 lit. b) punkt i).

3. W przypadku, gdy stosowanie przepisów ust. 1 spowodowałoby zwolnienie ze zobowiązań wszystkich instytucji zainteresowanych Państw Członkowskich, świadczenia są przyznawane wyłącznie na podstawie ustawodawstwa ostatniego z tych państw, którego warunki są spełnione, tak jak gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia, spełnione i brane pod uwagę zgodnie z przepisami art. 6 i art. 51 ust. 1 i 2 zostały spełnione na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 58

Przyznawanie dodatków

1. Świadczeniobiorca, do którego stosują się przepisy niniejszego rozdziału, nie może, w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania i na podstawie ustawodawstwa którego płatne jest świadczenie, otrzymać świadczenia, które jest niższe od świadczenia minimalnego ustalonego przez to ustawodawstwo za okres ubezpieczenia lub zamieszkania równy wszystkim okresom brany pod uwagę do wypłaty zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału.

2. Instytucja właściwa tego Państwa Członkowskiego wypłaca uprawnionemu przez okres jego zamieszkania na terytorium tego państwa dodatek równy różnicy między całkowitą wysokością świadczeń należnych na podstawie przepisów niniejszego rozdziału a kwotą świadczenia minimalnego.

Artykuł 59

Ponowne obliczenie i rewaloryzacja świadczeń

1. Jeżeli metoda ustalania wysokości świadczeń lub zasady wyliczania świadczeń ulegają zmianie na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub jeżeli sytuacja osobista zainteresowanego ulega istotnej zmianie, która, na podstawie tego ustawodawstwa, prowadziaby do dostosowania kwoty świadczenia, to zgodnie z przepisami art. 52 dokonywane jest ponowne jej obliczenie.

2. Natomiast jeżeli z powodu wzrostu kosztów utrzymania, wahań poziomu wynagrodzeń lub czynników stanowiących przyczynę dostosowań, świadczenia należne od zainteresowanych Państw ulegają określonej zmianie procentowej lub kwotowej, to procent ten lub kwota musi być stosowana bezpośrednio do świadczeń ustalonych, zgodnie z przepisami art. 52, bez dokonywania ponownego obliczania.

Artykuł 60

Przepisy szczególne dla urzędników służby cywilnej

1. Przepisy art. 6, 50, 51 ust. 3 i 59 mają zastosowanie, *mutatis mutandis*, do osób objętych systemem szczególnym dla urzędników służby cywilnej.
2. Jednak jeżeli ustawodawstwo właściwego Państwa Członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń na podstawie systemu szczególnego dla urzędników służby cywilnej od tego czy wszystkie okresy ubezpieczenia zostały spełnione na podstawie jednego lub więcej systemów szczególnych dla urzędników służby cywilnej w tym Państwie Członkowskim lub czy są uważane przez ustawodawstwo tego państwa za równoważne z tymi okresami, instytucja właściwa tego państwa bierze pod uwagę tylko okresy, które mogą być uznane na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa.

Jeżeli, z uwzględnieniem tak ukończonych okresów, zainteresowany nie spełnia warunków do otrzymania tych świadczeń, okresy te uwzględniane są w celu przyznania świadczeń na podstawie systemu ogólnego lub, w przeciwnym razie, programu stosującego się do pracowników fizycznych lub umysłowych, w zależności od przypadku.

3. W przypadkach, w których, na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, świadczenia wynikające z systemu szczególnego dla urzędników służby cywilnej wyliczane są na podstawie ostatniego wynagrodzenia lub ostatnich wynagrodzeń otrzymywanych w odnośnym okresie, instytucja właściwa tego państwa bierze pod uwagę, do celów wyliczania, tylko te wynagrodzenia, właściwie zrewaloryzowane, które otrzymywane były w okresie lub w okresach, w których zainteresowany podlegał temu ustawodawstwu.

ROZDZIAŁ 6

Zasilki dla bezrobotnych

Artykuł 61

Zasady szczególne w odniesieniu do kumulacji okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie, odzyskanie lub kontynuację prawa do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, bierze pod uwagę, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek ukończone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby były one ukończone na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa.

Jednak w przypadkach, gdy stosujące się ustawodawstwo uzależnia prawo do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia, to okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek ukończone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego nie są brane pod uwagę, o ile nie byłyby one uznawane za okresy ubezpieczenia, gdyby zostały ukończone zgodnie z mającym zastosowanie ustawodawstwem.

2. Za wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 65 ust. 5 lit. a), zastosowanie przepisów ust. 1 niniejszego artykułu uzależnione jest od spełnienia ostatnio przez zainteresowanego, zgodnie z ustawodawstwem, na podstawie którego ubiega się on o świadczenia:

- okresów ubezpieczenia, jeżeli ustawodawstwo to wymaga okresów ubezpieczenia,

- okresów zatrudnienia, jeżeli ustawodawstwo to wymaga okresów zatrudnienia

lub

- okresów pracy na własny rachunek, jeżeli ustawodawstwo to wymaga okresów pracy na własny rachunek.

Artykuł 62

Ustalanie wysokości świadczeń

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ustalanie wysokości świadczeń na podstawie wysokości poprzedniego wynagrodzenia lub dochodu zawodowego, bierze pod uwagę wyłącznie wynagrodzenie lub dochód zawodowy, który zainteresowany otrzymywał z tytułu swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.
2. Przepisy ust. 1 mają także zastosowanie w przypadkach, w których ustawodawstwo stosowane przez instytucję właściwą przewiduje szczególny okres odniesienia do celów ustalania wynagrodzenia, które służy za podstawę wyliczania świadczeń oraz kiedy przez całość lub przez część tego okresu zainteresowany podlegał ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego.
3. W drodze odstępstwa od przepisów ust. 1 i 2, w odniesieniu do pracowników przygranicznych objętych przepisami art. 65 ust. 5 lit. a), instytucja miejsca zamieszkania bierze pod uwagę wynagrodzenie lub dochód zawodowy, który zainteresowany otrzymywał w Państwie Członkowskim, którego

ustawodawstwu podlegał w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek zgodnie z przepisami rozporządzenia wykonawczego.

Artykuł 63

Przepisy szczególne w odniesieniu do uchylenia zasad zamieszkania

Do celów stosowania przepisów niniejszego rozdziału, przepisy art. 7 mają zastosowanie wyłącznie w przypadkach przewidzianych przez art. 64 i 65 oraz w określonych w tych artykułach granicach.

Artykuł 64

Bezrobotni udający się do innego Państwa Członkowskiego

1. Bezrobotny w pełnym wymiarze, który spełnia warunki wymagane przez ustawodawstwo właściwego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania prawa do świadczeń i który udaje się do innego Państwa Członkowskiego w celu poszukiwania tam zatrudnienia, zachowuje prawo do tych świadczeń pieniężnych, na warunkach i w granicach niżej określonych:

- a) przed swoim wyjazdem musi być zarejestrowany jako poszukujący pracy i pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia państwa właściwego, co najmniej przez cztery tygodnie od chwili utraty pracy. Jednakże właściwe urzędy lub instytucje mogą wyrazić zgodę na jego wyjazd przed upływem tego terminu;
- b) musi zarejestrować się jako poszukujący pracy w urzędach zatrudnienia Państwa Członkowskiego, do którego się udaje, podporządkować się organizowanej przez nie procedurze kontroli oraz przestrzegać warunków określonych na podstawie ustawodawstwa tego państwa. Warunek ten uważa się za spełniony w odniesieniu do okresu poprzedzającego rejestrację, jeżeli zainteresowany dokona jej w ciągu siedmiu dni, licząc od dnia, w którym przestał pozostawać w dyspozycji urzędów zatrudnienia państwa, z którego wyjechał. W wyjątkowych przypadkach termin ten może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje;
- c) prawo do świadczeń zachowywane jest przez okres trzech miesięcy, licząc od chwili, gdy zainteresowany przestał pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia Państwa Członkowskiego, które opuścił, przy czym łączny okres, przez który przyznawane są świadczenia, nie może przekraczać okresu udzielania świadczeń, do których był uprawniony na podstawie ustawodawstwa tego państwa. Termin trzech miesięcy może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje maksymalnie do sześciu miesięcy;
- d) świadczenia są udzielane przez instytucję właściwą zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem i na jej własny koszt.

2. Jeżeli zainteresowany powraca do państwa właściwego w chwili zakończenia lub przed upływem okresu, przez który jest uprawniony do świadczeń na podstawie przepisów ust. 1 lit. c), jest nadal uprawniony do świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa Członkowskiego. Traci natomiast prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa państwa właściwego, jeżeli nie powróci tam w chwili zakończenia lub przed upływem tego okresu, o ile przepisy tego ustawodawstwa nie są bardziej korzystne. W wyjątkowych przypadkach właściwe urzędy lub instytucje mogą wyrazić zgodę na powrót zainteresowanego w terminie późniejszym bez utraty prawa do świadczeń.

3. O ile ustawodawstwo właściwego Państwa Członkowskiego nie jest bardziej korzystne, maksymalny okres, przez który zachowane jest prawo do świadczeń między dwoma okresami zatrudnienia zgodnie z przepisami ust. 1 wynosi trzy miesiące. Okres ten może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje maksymalnie do sześciu miesięcy.

4. Ustalenia dotyczące wymiany informacji, współpracy i wzajemnej pomocy między urzędami i instytucjami państwa właściwego i Państwa Członkowskiego, do którego udaje się bezrobotny w celu poszukiwania tam zatrudnienia określa rozporządzenie wykonawcze.

Artykuł 65

Bezrobotni, którzy zamieszkiwali w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe

1. Bezrobotny częściowo lub w pewnych odstępach czasu, który, w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek miał miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, pozostaje w dyspozycji urzędów zatrudnienia właściwego Państwa Członkowskiego. Korzysta on ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem właściwego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwał na terytorium tego państwa. Świadczenia te udzielane są przez instytucję właściwego Państwa Członkowskiego.
2. Całkowicie bezrobotny, który, w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek miał miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, i który nadal mieszka w tym państwie lub powróci do tego państwa, pozostaje w dyspozycji urzędów zatrudnienia Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Bez uszczerbku dla przepisów art. 64, całkowicie bezrobotny może, dodatkowo, pozostawać w dyspozycji urzędów zatrudnienia państwa, w którym wykonywał swą ostatnią pracę najemną lub pracę na własny rachunek.

Bezrobotny, niebędący pracownikiem przygranicznym, który nie powraca do Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, oddaje się do dyspozycji służb zatrudnienia na terytorium Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu podlegał ostatnio.

3. Bezrobotny, o którym mowa w ust. 2 zdanie pierwsze rejestruje się jako poszukujący pracy w urzędach zatrudnienia Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, podporządkowuje się organizowanej przez nie procedurze kontrolnej oraz przestrzega warunków określonych na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego. Jeżeli decyduje się on także na rejestrację jako poszukujący pracy w Państwie Członkowskim, w którym wykonywał swą ostatnią pracę najemną lub pracę na własny rachunek, przestrzega on zobowiązań mających zastosowanie w tym państwie.
4. Wprowadzenie w życie ust. 2, zdanie drugie oraz ust. 3 zdanie drugie, jak również ustaleń dotyczących wymiany informacji, współpracy i wzajemnej pomocy między urzędami i instytucjami Państwa Członkowskiego, w którym bezrobotny ma miejsce zamieszkania i Państwa Członkowskiego, w którym był on ostatnio zatrudniony określają przepisy rozporządzenia wykonawczego.
5. a) Bezrobotny, o którym mowa w ust. 2 zdanie pierwsze i drugie, otrzymuje świadczenia zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego, w którym ma on miejsce zamieszkania, tak jak gdyby podlegał temu ustawodawstwu w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek. Świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania.

b) Jednakże pracownik nie będący pracownikiem przygranicznym, który korzysta ze świadczeń na koszt instytucji Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu ostatnio podlegał, korzysta przede wszystkim, po powrocie do państwa, w którym ma miejsce zamieszkania, ze świadczeń zgodnie z przepisami art. 64, przy czym korzystanie ze świadczeń zgodnie z lit. a) zostaje zawieszona na okres, przez który bezrobotny korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa, któremu ostatnio podlegał.
6. Świadczenia udzielane przez instytucję miejsca zamieszkania zgodnie z ust. 5 udzielane są nadal na jej koszt. Jednak, z zastrzeżeniem ust. 7, instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu bezrobotny ostatnio podlegał, zwraca instytucji miejsca zamieszkania pełną kwotę świadczeń wypłaconych przez tę pierwszą instytucję w ciągu pierwszych trzech miesięcy. Kwota zwrotu w tym okresie nie może przekraczać kwoty należnej, w przypadku bezrobocia, na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 lit. b), okres, w którym świadczenia są udzielane zgodnie z przepisami art. 64, jest odejmowany od okresu, o którym mowa w zdaniu drugim niniejszego ustępu. Ustalenia dotyczące zwrotu określają przepisy rozporządzenia wykonawczego.

7. Jednakże okres zwrotu, o którym mowa w ust. 6, zostaje przedłużony do pięciu miesięcy, kiedy zainteresowany, w okresie poprzednich 24 miesięcy, spełnił co najmniej dwunastomiesięczne okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek w Państwie Członkowskim, którego ustawodawstwu ostatnio podlegał, w przypadkach, gdy okresy takie kwalifikowałyby się do celów ustalania uprawnień do zasiłków dla bezrobotnych.
8. Do celów stosowania przepisów ust. 6 i 7, dwa lub więcej Państw Członkowskich lub ich właściwe władze mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub zaniechać dokonywania wszelkich zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości.

RODZIAŁ 7

Świadczenia przedemerytalne

Artykuł 66

Świadczenia

W przypadkach, w których stosujące się ustawodawstwo uzależnia prawo do świadczeń przedemerytalnych od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, nie mają zastosowania przepisy art. 6.

ROZDZIAŁ 8

Świadczenia rodzinne

Artykuł 67

Członkowie rodziny, którzy zamieszkują w innym Państwie Członkowskim

Osoba jest uprawniona do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem właściwego Państwa Członkowskiego, włącznie ze świadczeniami dla członków rodziny, którzy zamieszkują w innym Państwie Członkowskim, tak jak gdyby zamieszkiwali oni w pierwszym Państwie Członkowskim. Jednak emeryt lub rencista jest uprawniony do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego właściwego ze względu na emeryturę lub rentę.

Artykuł 68

Zasady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń

1. W przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa więcej niż jednego Państwa Członkowskiego udzielane są świadczenia w tym samym okresie i dla tych samych członków rodziny, mają zastosowanie następujące zasady pierwszeństwa:
  - a) w przypadku świadczeń wypłacanych przez więcej niż jedno Państwo Członkowskie z różnych tytułów, kolejność pierwszeństwa jest następująca: w pierwszej kolejności prawa udzielane z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, w drugiej kolejności prawa udzielane z tytułu otrzymywania emerytury lub renty i w ostatniej kolejności prawa uzyskiwane na podstawie miejsca zamieszkania;
  - b) w przypadku świadczeń wypłacanych przez więcej niż jedno Państwo Członkowskie z tego samego tytułu, kolejność pierwszeństwa ustalana jest poprzez odniesienie do następujących kryteriów dodatkowych:

- i) w przypadku świadczeń uzyskiwanych z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek: miejsce zamieszkania dzieci, pod warunkiem, że taka praca jest wykonywana i, dodatkowo, w odpowiednim przypadku, najwyższa kwota świadczeń przewidzianych przez kolidujące ustawodawstwa. W tym ostatnim przypadku koszt świadczeń dzielony jest według kryteriów określonych w rozporządzeniu wykonawczym;
  - ii) w przypadku świadczeń uzyskiwanych na podstawie otrzymywania emerytur lub rent: miejsce zamieszkania dzieci, pod warunkiem, że emerytura lub renta jest wypłacana na podstawie jego ustawodawstwa i, dodatkowo, w odpowiednim przypadku, najdłuższy okres ubezpieczenia lub zamieszkania na podstawie kolidujących ustawodawstw;
  - iii) w przypadku świadczeń uzyskiwanych na podstawie miejsca zamieszkania: miejsce zamieszkania dzieci.
2. W przypadku zbiegu uprawnień, świadczenia rodzinne udzielane są zgodnie z ustawodawstwem wyznaczonym jako mające pierwszeństwo na podstawie przepisów ust. 1. Uprawnienia do świadczeń rodzinnych z tytułu innych kolidujących ustawodawstw są zawieszane do kwoty przewidzianej przez pierwsze ustawodawstwo i, w odpowiednim przypadku, określany jest dodatek dyferencyjny dla sumy, która przekracza tę kwotę. Jednakże taki dodatek dyferencyjny nie musi być przewidziany dla dzieci zamieszkujących w innym Państwie Członkowskim, kiedy uprawnienie do przedmiotowego świadczenia wynika wyłącznie z miejsca zamieszkania.
3. Jeżeli, zgodnie z przepisami art. 67, w instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie, złożony zostaje wniosek o przyznanie świadczeń rodzinnych, ale nie z tytułu prawa pierwszeństwa wynikającego z przepisów ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, to:
- a) instytucja ta niezwłocznie przekazuje taki wniosek instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie z tytułu pierwszeństwa, informuje zainteresowanego i, bez uszczerbku dla przepisów rozporządzenia wykonawczego dotyczących tymczasowego przyznawania świadczeń, zapewnia, jeżeli to konieczne, dodatek dyferencyjny wspomniany w ust. 2;
  - b) instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie z tytułu pierwszeństwa, rozpatruje ten wniosek, tak jak gdyby został on złożony bezpośrednio do niej, a dzień, w którym wniosek taki został złożony w pierwszej instytucji, uważa się za dzień złożenia wniosku w instytucji mającej pierwszeństwo.

Artykuł 69

Przepisy dodatkowe

1. Jeżeli, na podstawie ustawodawstwa wyznaczonego zgodnie z przepisami art. 67 i 68, nie zostało nabyte prawo do skorzystania z dodatkowych lub specjalnych świadczeń rodzinnych dla sierot, świadczenia takie wypłacane są domyślnie i w dodatku do pozostałych świadczeń rodzinnych uzyskanych zgodnie ze wspomnianym wyżej ustawodawstwem, na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, któremu zmarły pracownik podlegał przez najdłuższy okres, w zakresie, w jakim prawo to zostało nabyte na podstawie tego ustawodawstwa. Jeżeli na podstawie tego ustawodawstwa nie przysługuje żadne prawo, warunki nabywania takiego prawa są rozpatrywane w świetle ustawodawstw pozostałych Państw Członkowskich i udzielane są świadczenia w porządku malejącej długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania spełnionych na podstawie ustawodawstwa tych państw.
2. Świadczenia wypłacane w postaci emerytur lub rent lub dodatków do emerytur lub rent są udzielane i wyliczane zgodnie z przepisami rozdziału 5.

ROZDZIAŁ 9

Specjalne nieskładkowe świadczenia pieniężne

Artykuł 70

Przepis ogólny

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do specjalnych nieskładkowych świadczeń pieniężnych wypłacanych na podstawie ustawodawstwa, które, ze względu na swój zakres podmiotowy, cele i / lub warunki uprawnienia, nosi cechy zarówno ustawodawstwa dotyczącego zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 3 ust. 1, jak i pomocy społecznej.
2. Do celów stosowania przepisów niniejszego rozdziału określenie „specjalne nieskładkowe świadczenia pieniężne” oznacza świadczenia, które:
  - a) mają na celu zapewnienie:
    - i) uzupełniającej, zastępczej lub dodatkowej ochrony na wypadek ryzyk objętych działaniami ubezpieczenia społecznego, o których mowa w art. 3 ust. 1, a które gwarantują zainteresowanym minimum środków utrzymania z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej i społecznej zainteresowanego Państwa Członkowskiego;
    - lub
    - ii) wyłącznie szczególnej ochrony dla niepełnosprawnego, ściśle związanej ze środowiskiem społecznym tej osoby w zainteresowanym Państwie Członkowskim,
  - oraz
  - b) w przypadkach, w których finansowanie wynika wyłącznie z obowiązkowego opodatkowania mającego pokrywać ogólne wydatki publiczne, a warunki udzielania i wyliczania świadczeń nie zależą od jakiegokolwiek składki w odniesieniu do beneficjenta. Jednakże świadczenia udzielane w celu uzupełnienia świadczenia składkowego nie są uważane za świadczenia składkowe z tego tylko powodu,
  - oraz
  - c) są wymienione w załączniku X.
3. Przepisy art. 7 i pozostałych rozdziałów niniejszego tytułu nie mają zastosowania do świadczeń, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu.
4. Świadczenia, o których mowa w ust. 2, udzielane są wyłącznie w Państwie Członkowskim, w którym zainteresowani mają miejsce zamieszkania, zgodnie z jego ustawodawstwem. Świadczenia takie udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania i na jej koszt.

TYTUŁ IV

KOMISJA ADMINISTRACYJNA I KOMITET DORADCZY

Artykuł 71

Skład i metody działania Komisji Administracyjnej

1. W skład Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (zwanej dalej „Komisją Administracyjną”), utworzonej przy Komisji Wspólnot Europejskich, wchodzi przedstawiciele rządów każdego z Państw Członkowskich, którym towarzyszą, w odpowiednich przypadkach, doradcy techniczni. W posiedzeniach Komisji Administracyjnej bierze udział w charakterze doradczym przedstawiciel Komisji Wspólnot Europejskich.
2. Regulamin Komisji Administracyjnej uchwalają za wspólnym porozumieniem jej członkowie.
Decyzje dotyczące spraw wykładni, o których mowa w art. 72 lit. a) podejmowane są zgodnie z regulaminem głosowania ustanowionym przez Traktat i stanowią przedmiot koniecznego ogłoszenia.
3. Obsługę sekretariatu Komisji Administracyjnej zapewnia Komisja Wspólnot Europejskich.

Artykuł 72

Zadania Komisji Administracyjnej

Zadania Komisji są następujące:

- a) rozpatrywanie wszelkich spraw administracyjnych lub dotyczących wykładni, wynikających z przepisów niniejszego rozporządzenia lub rozporządzenia wykonawczego, jak i każdej umowy lub uzgodnień, zawartych w ramach tych rozporządzeń, bez uszczerbku dla uprawnień władz, instytucji i osób zainteresowanych do korzystania z procedur i sądów przewidzianych przez ustawodawstwo Państw Członkowskich, przez niniejsze rozporządzenie lub przez Traktat;
- b) usprawnianie jednolitego stosowania prawa Wspólnoty, szczególnie poprzez promowanie wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk administracyjnych;
- c) wspieranie i rozwijanie współpracy między Państwami Członkowskimi i ich instytucjami w zakresie zabezpieczenia społecznego, w szczególności w celu, *inter alia*, uwzględnienia szczególnych pytań dotyczących pewnych grup osób; usprawnianie wykonywania działań w dziedzinie współpracy transgranicznej w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- d) zachęcanie, na ile to możliwe, do wykorzystywania nowych technologii w celu usprawnienia swobodnego przepływu osób, w szczególności poprzez unowocześnienie procedur wymiany informacji i dostosowanie przepływu informacji między instytucjami do celów wymiany przy pomocy środków elektronicznych, z uwzględnieniem rozwoju technik przetwarzania danych w każdym Państwie Członkowskim; Komisja Administracyjna przyjmuje wspólne zasady strukturalne dotyczące służb przetwarzania danych, w szczególności dotyczące bezpieczeństwa i stosowania norm, oraz określa przepisy dotyczące funkcjonowania wspólnych części tych służb.
- e) podejmowanie wszelkich innych funkcji podlegających jej właściwości na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego lub wszelkich innych umów lub ustaleń dokonanych zgodnie z nim;
- f) przedstawianie Komisji Wspólnot Europejskich wszelkich odpowiednich wniosków dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w celu udoskonalania i unowocześniania *acquis* Wspólnoty poprzez opracowywanie późniejszych rozporządzeń lub poprzez inne instrumenty przewidziane Traktatem;
- g) ustalanie czynników, które należy uwzględnić w celu sporządzania rachunków dotyczących kosztów przypadających na instytucje Państw Członkowskich na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia oraz przyjmowanie dorocznych rozliczeń między tymi instytucjami na podstawie sprawozdania Komisji Obrachunkowej, o której mowa w art. 74.

Artykuł 73

Komisja Techniczna ds. Przetwarzania Danych

1. Przy Komisji Administracyjnej powołana zostaje Komisja Techniczna ds. Przetwarzania Danych (dalej zwana Komisją Techniczną). Komisja Techniczna proponuje Komisji Administracyjnej wspólne zasady strukturalne funkcjonowania technik przetwarzania danych, w szczególności w odniesieniu do bezpieczeństwa i stosowania norm; przed podjęciem decyzji przez Komisję Administracyjną przedstawia jej sprawozdania i uzasadnioną opinię, zgodnie z przepisami art. 72 lit. d). Skład i metody działania Komisji Technicznej ustala Komisja Administracyjna.
2. W tym celu Komisja Techniczna:
  - a) zbiera odpowiednie dokumenty techniczne i podejmuje badania i inne prace wymagane do wykonania jej zadań;
  - b) przedstawia Komisji Administracyjnej sprawozdania i uzasadnione opinie, o których mowa w ust. 1;

- c) wykonuje wszelkie inne zadania i badania w sprawach powierzonych jej przez Komisję Administracyjną;
- d) zapewnia zarządzanie programami pilotażowymi Wspólnoty z wykorzystaniem technik przetwarzania danych oraz, w części Wspólnoty, systemów operacyjnych z wykorzystaniem technik przetwarzania danych.

Artykuł 74

Komisja Obrachunkowa

1. Przy Komisji Administracyjnej utworzona zostaje Komisja Obrachunkowa. Skład i metody działania Komisji Obrachunkowej określa Komisja Administracyjna.

Komisja Obrachunkowa:

- a) weryfikuje metodę określania i obliczania średnich kosztów rocznych przedstawianą przez Państwa Członkowskie;
- b) zbiera niezbędne dane i dokonuje obliczeń wymaganych do ustalenia rocznego zestawienia roszczeń każdego Państwa Członkowskiego;
- c) przedstawia Komisji Administracyjnej okresowe sprawozdania z wyników wprowadzania w życie niniejszego rozporządzenia oraz sprawozdania wykonawczego, w szczególności w odniesieniu do aspektu finansowego;
- d) przedstawia dane i sprawozdania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komisję Administracyjną zgodnie z przepisami art. 72 lit. g);
- e) przedstawia Komisji Administracyjnej ewentualne istotne wnioski, włącznie z wnioskami dotyczącymi niniejszego rozporządzenia, w połączeniu z lit. a), b) i c);
- f) wykonuje wszelkie prace, badania lub zadania w sprawach powierzonych jej przez Komisję Administracyjną.

Artykuł 75

Komitet Doradczy ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego

1. Niniejszym ustanawia się Komitet Doradczy ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (dalej zwany Komitetem Doradczym), składający się z następujących przedstawicieli każdego z Państw Członkowskich:

- a) jednego przedstawiciela rządu;
- b) jednego przedstawiciela związków zawodowych,
- c) jednego przedstawiciela organizacji pracodawców.

W odniesieniu do każdej z wymienionych grup mianuje się po jednym zastępcy członka Komitetu w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego.

Członkowie Komitetu Doradczego oraz ich zastępcy mianowani są przez Radę. Komitetowi Doradczemu przewodniczy przedstawiciel Komisji Wspólnot Europejskich. Komitet Doradczy sporządza swój regulamin.

2. Na wniosek Komisji Wspólnot Europejskich, Komisji Administracyjnej lub z własnej inicjatywy, Komitet Doradczy jest uprawniony:

- a) do badania ogólnych kwestii lub kwestii zasadniczych oraz problemów wynikających z wprowadzania w życie przepisów prawa wspólnotowego dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w szczególności w odniesieniu do pewnych grup osób;
- b) do zgłaszania Komisji Administracyjnej opinii w tym zakresie i wniosków zmierzających do ewentualnych zmian wspomnianych przepisów.

TYTUŁ V

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

Artykuł 76

Współpraca

1. Właściwe władze Państw Członkowskich przekazują sobie wszelkie informacje dotyczące:
    - a) środków podjętych w celu wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia;
    - b) zmian w ich ustawodawstwie, które mogą mieć wpływ na wprowadzenie w życie niniejszego rozporządzenia.
  2. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, władze i instytucje Państw Członkowskich współpracują, tak jak gdyby chodziło o wprowadzanie w życie ich ustawodawstwa. Administracyjna pomoc tych władz i instytucji powinna być w zasadzie wolna od opłat. Jednakże Komisja Administracyjna określa charakter kosztów podlegających zwrotowi oraz limity, ponad które należy jest ich zwrot.
  3. Do celów wykonania niniejszego rozporządzenia, władze i instytucje Państw Członkowskich mogą porozumiewać się między sobą bezpośrednio, jak i z osobami zainteresowanymi lub z ich pełnomocnikami.
  4. Instytucje i osoby objęte niniejszym rozporządzeniem zobowiązane są do wzajemnego przekazywania informacji oraz do współpracy w celu zapewnienia prawidłowego wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Instytucje, zgodnie z zasadą dobrego zarządzania, odpowiadają na wszystkie zapytania w rozsądnym terminie i w związku z tym udzielają zainteresowanym wszelkich informacji wymaganych do wykonania praw nadanych im na mocy niniejszego rozporządzenia.
- Zainteresowani muszą jak najszybciej informować instytucje właściwego Państwa Członkowskiego oraz Państwa Członkowskiego zamieszkania o wszelkich zmianach ich sytuacji osobistej lub rodzinnej, które mają wpływ na ich prawo do świadczeń na mocy niniejszego rozporządzenia.
5. Nieprzestrzeganie obowiązku informowania, o którym mowa w ust. 4 akapit trzeci, może skutkować zastosowaniem proporcjonalnych środków zgodnie z prawem krajowym. Jednakże środki te są równoważne ze środkami mającymi zastosowanie w podobnych sytuacjach na podstawie prawa krajowego i nie uniemożliwiają ani nie czynią w praktyce nadmiernie trudnym wykonywania przez ubiegających się praw nadanych im na mocy niniejszego rozporządzenia.
  6. W przypadku trudności z wykładnią lub stosowaniem niniejszego rozporządzenia, które mogłyby zagrażać prawom objętej nim osoby, instytucja właściwego Państwa Członkowskiego lub Państwa Członkowskiego zamieszkania zainteresowanego skontaktuje się z instytucją lub instytucjami zainteresowanego lub zainteresowanych Państw Członkowskich. Jeżeli w rozsądnym terminie nie uda się znaleźć rozwiązania, zainteresowane władze mogą poprosić o interwencję Komisję Administracyjną.
  7. Władze, instytucje i sądy Państwa Członkowskiego nie mogą odrzucić wniosków lub innych dokumentów skierowanych do nich z powodu tego, że są sporządzone w urzędowym języku innego Państwa Członkowskiego uznanym za język urzędowy instytucji wspólnotowych zgodnie z przepisami artykułu 290 Traktatu.

Artykuł 77

Ochrona danych osobowych

1. W przypadkach, w których, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem lub z rozporządzeniem wykonawczym, władze lub instytucje Państwa Członkowskiego przekazują dane osobowe władzom lub instytucjom innego Państwa Członkowskiego, taki przekaz informacji podlega przepisom o ochronie danych osobowych przekazującego je Państwa Członkowskiego. Wszelkie przekazywanie informacji od władz lub instytucji otrzymującego Państwa Członkowskiego oraz przechowywanie, dokonywanie zmian i niszczenie danych przekazanych przez to Państwo Członkowskie podlega przepisom o ochronie danych osobowych otrzymującego Państwa Członkowskiego.
2. Państwo Członkowskie przekazuje dane wymagane do celu stosowania niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego innemu Państwu Członkowskiemu zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego w sprawie ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania swobodnego przepływu danych osobowych.

Artykuł 78

Przetwarzanie danych

1. Państwa Członkowskie stopniowo wykorzystują nowe technologie do wymiany, dostępu i przetwarzania danych wymaganych do stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego. Komisja Wspólnot Europejskich wspiera działania stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania, kiedy tylko Państwa Członkowskie ustalą takie techniki przetwarzania danych.
2. Każde Państwo Członkowskie odpowiada za zarządzanie swoimi technikami przetwarzania danych zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego w sprawie ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania swobodnego przepływu danych osobowych.
3. Władze lub instytucje Państwa Członkowskiego nie mogą odrzucić dokumentów elektronicznych wysłanych lub wystawionych przez instytucję innego Państwa Członkowskiego zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego z powodu tego, że zostały otrzymane drogą elektroniczną, jeżeli instytucja otrzymująca oświadczyła, że może przyjmować dokumenty elektroniczne. Kopie i zapisy takich dokumentów uważa się za poprawną i dokładną kopię oryginału lub odzwierciedlenie informacji do jakich dokument się odnosi, o ile nie istnieją dowody przeciwnie.
4. Dokument elektroniczny uważa się za ważny, jeżeli system komputerowy, w jakim zapisany jest dokument zawiera zabezpieczenia niezbędne w celu przeciwdziałania wszelkim zmianom, ujawnieniom lub dostępowi osób nieuprawnionych do tego zapisu. W każdym czasie możliwe jest odtworzenie zapisanych informacji w postaci gotowej do odczytu. Kiedy dokument elektroniczny jest przekazywany z jednej instytucji zabezpieczenia społecznego do innej, podejmowane są specjalne środki bezpieczeństwa zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego w sprawie ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania swobodnego przepływu danych osobowych.

Artykuł 79

Finansowanie działań w dziedzinie zabezpieczenia społecznego

W związku niniejszym rozporządzeniem oraz rozporządzeniem wykonawczym, Komisja Wspólnot Europejskich może finansować w całości lub w części:

- a) działania mające na celu usprawnienie wymiany informacji między władzami i instytucjami zabezpieczenia społecznego Państw Członkowskich, w szczególności wymiany danych drogą elektroniczną;
- b) wszelkie inne działania mające na celu udzielenie informacji osobom objętym niniejszym rozporządzeniem oraz ich pełnomocnikom o prawach i zobowiązaniach wynikających z niniejszego rozporządzenia, z wykorzystaniem najbardziej odpowiednich środków.

Artykuł 80

Zwolnienia

1. Przywilej zwolnienia lub obniżenia opłat, opłat znaczków, opłat skarbowych lub opłat rejestracyjnych, przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego w odniesieniu do pism i dokumentów, które należy przedstawić, stosując ustawodawstwo tego państwa, rozciąga się na odpowiednie dokumenty lub pisma, które należy przedstawić, stosując ustawodawstwo innego Państwa Członkowskiego lub niniejsze rozporządzenie.

2. Wszelkie oświadczenia, dokumenty i pisma, jakie należy przedstawić do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, zwolnione są z obowiązku uwierzytelniania przez władze dyplomatyczne lub konsularne.

Artykuł 81

Wnioski, oświadczenia i odwołania

Wnioski, oświadczenia i odwołania, które zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego powinny zostać wniesione w określonym terminie do władz, instytucji lub sądu zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa Członkowskiego są dopuszczalne, jeżeli zostaną wniesione w tym samym terminie do odpowiednich władz, instytucji lub sądu innego Państwa Członkowskiego. W takim przypadku władza, instytucja lub sąd, do których zostały wniesione, przekazuje bezzwłocznie te wnioski, oświadczenia lub odwołania właściwym władzom, instytucji lub sądowi tego pierwszego Państwa, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem właściwych władz zainteresowanych Państw Członkowskich. Data wniesienia wniosków, oświadczeń lub odwołań do władz, instytucji lub sądu innego Państwa przyjmowana jest za datę wniesienia do właściwych władz, instytucji lub sądu w celu ich rozpoznania.

Artykuł 82

Badania lekarskie

Badania lekarskie przewidziane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego mogą być przeprowadzane na wniosek instytucji właściwej w innym Państwie Członkowskim, przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania osoby ubiegającej się lub osoby korzystającej ze świadczeń, na warunkach ustanowionych przez rozporządzenie wykonawcze lub w sposób uzgodniony przez właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł 83

Wprowadzenie w życie ustawodawstwa

Szczególne warunki wprowadzania w życie ustawodawstw niektórych Państw Członkowskich wymienione są w załączniku XI.

Artykuł 84

Ściąganie składek i odzyskiwanie składek

1. Zbieranie składek należnych instytucji jednego Państwa Członkowskiego oraz odzyskiwanie świadczeń udzielonych przez instytucję jednego Państwa Członkowskiego, ale nie należne, mogą być wykonywane w innym Państwie Członkowskim, zgodnie z procedurą administracyjną oraz z zachowaniem gwarancji i przywilejów dotyczących ściągania składek należnych odpowiedniej instytucji tego ostatniego Państwa Członkowskiego oraz odzyskiwania świadczeń przez nią udzielonych, ale nie należnych.
2. Decyzje wykonawcze organów sądowych i administracyjnych dotyczące ściągania składek, odsetek i wszelkich innych opłat lub odzyskiwania świadczeń udzielonych, ale nie należnych na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego są uznawane i wykonywane na żądanie instytucji właściwej w innym Państwie Członkowskim w granicach i zgodnie z procedurami określonymi przez ustawodawstwo i wszelkimi innymi procedurami, mającymi zastosowanie do podobnych decyzji tego ostatniego Państwa Członkowskiego. Decyzje takie ogłasza się jako podlegające wykonaniu w tym Państwie Członkowskim w zakresie wymaganym przez ustawodawstwo i wszelkie inne procedury tego Państwa Członkowskiego.
3. Roszczenia instytucji jednego Państwa Członkowskiego mają w postępowaniu egzekucyjnym, upadłościowym lub układowym w innym Państwie Członkowskim takie same przywileje, jakie ustawodawstwo ostatniego Państwa Członkowskiego przyznaje roszczeniom tego samego rodzaju.
4. Procedura dotycząca wprowadzenia w życie przepisów niniejszego artykułu, włącznie ze zwrotem kosztów, podlega przepisom rozporządzenia wykonawczego lub, kiedy to niezbędne i jako środek uzupełniający, środkiem przewidzianym w umowach między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 85

Prawa instytucji

1. Jeżeli osoba korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu szkody powstałej na skutek zdarzeń zaistniałych na terytorium innego Państwa Członkowskiego, wszelkie prawa instytucji odpowiedzialnej za świadczenie w stosunku do osoby trzeciej, zobowiązanej do wynagrodzenia szkody, uregulowane są następująco:
    - a) w przypadku, gdy instytucja odpowiedzialna za świadczenie wstąpiła, na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, w prawa, jakie przysługują beneficjentowi w stosunku do osób trzecich, wstąpienie takie uznaje każde Państwo Członkowskie;
    - b) w przypadku, gdy instytucja odpowiedzialna za świadczenie ma bezpośrednie roszczenie wobec osoby trzeciej, roszczenie to jest uznawane przez każde Państwo Członkowskie.
  2. Jeżeli osoba otrzymuje świadczenia na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego z tytułu szkody powstałej na skutek zdarzeń zaistniałych na terytorium innego Państwa Członkowskiego, ustawodawstwo określające przypadki, w których wyłączona jest odpowiedzialność cywilna pracodawców lub ich pracowników, stosuje się wobec wymienionej osoby lub instytucji właściwej.
- Przepisy ust. 1 stosuje się również do wszelkich praw instytucji odpowiedzialnej za świadczenie w stosunku do pracodawcy lub jego pracowników w przypadku, gdy odpowiedzialność ich nie jest wyłączona.
3. W przypadkach, w których, zgodnie z przepisami art. 35 ust. 3 i / lub art. 41 ust. 2, dwa lub więcej Państw Członkowskich lub ich właściwe instytucje zawarły umowę o rezygnacji z dokonywania jakichkolwiek zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości lub kiedy zwrot nie zależy od kwoty faktycznie wypłaconych świadczeń, wszelkie prawa w stosunku do stron trzecich ponoszących odpowiedzialność podlegają następującym zasadom:

- a) w przypadkach, w których instytucja Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania lub pobytu przyznaje świadczenie osobie z tytułu szkody powstałej na jego terytorium, instytucja ta, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa, wykonuje prawo do wstąpienia lub działania bezpośredniego w stosunku do stron trzecich ponoszących odpowiedzialność za odszkodowanie;
- b) do celów zastosowania przepisów lit. a):
- i) osobę otrzymującą świadczenie uważa się za ubezpieczoną w instytucji miejsca zamieszkania lub pobytu,
- oraz
- ii) instytucję tę uważa się za instytucję odpowiedzialną za udzielenie świadczeń;
- c) przepisy ust. 1 i 2 pozostają w mocy w odniesieniu do wszelkich świadczeń nie objętych umową o rezygnacji lub zwrotów, które nie zależą od wysokości faktycznie wypłaconych świadczeń.

Artykuł 86

Porozumienia dwustronne

Co się tyczy relacji między Luksemburgiem z jednej strony a Francją, Niemcami i Belgią z drugiej, zastosowanie i długość okresu, o którym mowa w art. 65 ust. 7 jest przedmiotem porozumienia dwustronnego.

TYTUŁ VI

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 87

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie daje podstawy dla nabycia jakichkolwiek praw w okresie poprzedzającym datę jego wejścia w życie.
2. Każdy okres ubezpieczenia, jak również w odpowiednim przypadku, każdy okres zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, ukończony zgodnie z ustawodawstwem Państw Członkowskich przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim jest uwzględniany dla celów ustalenia praw nabywanych na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.
3. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1, prawo nabywa się na podstawie niniejszego rozporządzenia nawet jeżeli odnosi się ono do przypadku powstałego przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim.
4. Każde świadczenie, które nie zostało przyznane lub, które zostało zawieszona ze względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania zainteresowanego, zostaje na jego wniosek ustalone lub przywrócone od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim, o ile prawa, za które uprzednio zostały przyznane świadczenia nie zostały spłacone w formie zryczałtowanej.
5. Prawa osób, które, przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim, uzyskały emeryturę lub rentę, mogą zostać ponownie rozpatrzone na ich wniosek, na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.
6. Jeżeli wniosek, określony w ust. 4 lub w ust. 5, zostaje przedłożony w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w Państwie Członkowskim, prawa nabyte na podstawie niniejszego

rozporządzenia nabywa się począwszy od tej daty, przy czym ustawodawstwo każdego Państwa Członkowskiego dotyczące utraty praw lub przedawnienia roszczeń nie mogą być podnoszone wobec zainteresowanych.

7. Jeżeli wniosek, określony w ust. 4 lub w ust. 5, zostaje wniesiony po upływie terminu dwóch lat, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim, prawa nieutracone lub prawa nieprzedawnione, są nabywane począwszy od daty przedłożenia wniosku, z wyjątkiem sytuacji, gdy stosuje się korzystniejsze przepisy ustawodawstwa któregośkolwiek Państwa Członkowskiego.

8. Jeżeli, w wyniku zastosowania przepisów niniejszego rozporządzenia, osoba podlega ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego niż państwo określone zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia (EWG) nr 1408/71, to ustawodawstwo to ma zastosowanie tak długo, jak dana sytuacja pozostaje niezmienną, o ile zainteresowany nie przedłoży wniosku o podleganie ustawodawstwu mającemu zastosowanie na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia. Wniosek taki składa się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia do instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia, jeżeli zainteresowany ma podlegać ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Jeżeli wniosek jest złożony po upływie wskazanego terminu, zmiana następuje pierwszego dnia następnego miesiąca.

9. Przepisy art. 55 niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie do emerytur lub rent nie podlegających przepisom art. 46 lit. c) rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

10. Przepisy zdania drugiego art. 65 ust. 2 i 3 mają zastosowanie do Luksemburga najpóźniej w dwa lata po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia.

11. Państwa Członkowskie zapewniają udzielanie odpowiednich informacji w odniesieniu do zmian praw i zobowiązań wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem oraz rozporządzeniem wykonawczym.

Artykuł 88

Aktualizacja załączników

Załączniki do niniejszego rozporządzenia weryfikowane są okresowo.

Artykuł 89

Rozporządzenie wykonawcze

Późniejsze rozporządzenie ustanowi procedurę wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 90

Uchylenie

1. Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Jednakże rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 pozostaje w mocy i wywołuje skutki prawne do celów stosowania przepisów:

a) rozporządzenia Rady (WE) nr 859/2003 z dnia 14 maja 2003 r. rozszerzającego przepisy rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 i rozporządzenia (EWG) nr 574/72 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi przepisami wyłącznie ze względu na ich obywatelstwo⁵ dopóki rozporządzenie to nie zostanie uchylone lub zmienione;

---

⁵ Dz.U. L 124 z 20.5.2003, str. 1.

b) rozporządzenia Rady (WE) nr 1661/85 z dnia 13 czerwca 1985 r. ustanawiającego techniczne dostosowanie do wspólnotowych zasad zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących w odniesieniu do Grenlandii⁶ dopóki rozporządzenie to nie zostanie uchylone lub zmienione;

c) Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym⁷ i Umowy zawartej pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej w sprawie swobodnego przepływu osób⁸ oraz innych porozumień zawierających odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 dopóki porozumienia te nie zostaną zmienione w świetle przepisów niniejszego rozporządzenia.

2. Odniesienia do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w dyrektywie Rady 98/49/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie ochrony praw do dodatkowych świadczeń emerytalnych lub rentowych pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek przemieszczających się we Wspólnocie⁹ mają być interpretowane jako odnoszące się do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 91

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 29 kwietnia 2004 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

P. COX

Przewodniczący Parlamentu

W imieniu Rady

M. McDOWELL

Przewodniczący Rady

---

⁶ Dz.U. L 160 z 20.6.1985, str. 7.

⁷ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, str. 1.

⁸ Dz.U. L 114 z 30.4.2002, str. 6. Porozumienie ostatnio zmienione decyzją Komitetu UE-Szwajcaria nr 2/2003 (Dz.U. L 187 z 26.7.2003, str. 55).

⁹ Dz.U. L 209, 25.7.1998, str. 46.

ZAŁĄCZNIK I

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych oraz specjalne zasiłki porodowe i adopcyjne

(art. 1 lit. z))

I. Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych

A. BELGIA

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2003 r. powołującej agencję ds. świadczeń alimentacyjnych w ramach federalnych służb publicznych, Departament Finansów

B. DANIA

Zaliczka z tytułu świadczenia na rzecz dziecka określona w ustawie o świadczeniach na rzecz dzieci

Zaliczka z tytułu świadczenia na rzecz dziecka ujednolicona ustawą nr 765 z dnia 11 września 2002 r.

C. NIEMCY

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy ustawy o zaliczkach z tytułu świadczeń alimentacyjnych (Unterhaltsvorschussgesetz) z dnia 23 lipca 1979 r.

D. FRANCJA

Zasiłek rodzinny wypłacany dziecku w przypadku braku jednego lub obojga rodziców lub w przypadku gdy rodzice nie są w stanie wypełnić swego obowiązku alimentacyjnego, lub płatności z tytułu świadczeń alimentacyjnych określonej decyzją sądu

E. AUSTRIA

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy ustawy federalnej o przyznawaniu zaliczek z tytułu świadczenia na utrzymanie dziecka (Unterhaltsvorschussgesetz 1985 – UVG)

F. PORTUGALIA

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych (ustawa nr 75/98 z dnia 19 listopada o utrzymaniu nieletnich)

G. FINLANDIA

Zasiłek alimentacyjny na mocy ustawy o zabezpieczeniu utrzymania dziecka (671/1998)

H. SZWECJA

Zasiłek alimentacyjny na mocy ustawy o wspieraniu utrzymania (1996:1030)

II. Specjalne zasiłki porodowe i adopcyjne

A. BELGIA

Zasiłek porodowy i zasiłek adopcyjny

B. HISZPANIA

Jednorazowy zasiłek porodowy

C. FRANCJA

Zasiłki porodowe lub adopcyjne w ramach „świadczeń z tytułu wczesnego dzieciństwa”

D. LUKSEMBURG

Zasiłki przedporodowe

Zasiłki porodowe

E. FINLANDIA

Pakiet macierzyński, zryczałtowany zasiłek macierzyński oraz pomoc w postaci zryczałtowanej kwoty mającej równoważyć koszt adopcji międzynarodowej na mocy ustawy o świadczeniach macierzyńskich.

ZAŁĄCZNIK II

Postanowienia konwencji, które pozostają w mocy i które, w odpowiednich przypadkach, są ograniczone do objętych nimi osób

(art. 8 ust. 1)

Parlament Europejski oraz Rada określi treść niniejszego załącznika zgodnie z Traktatem, w terminie jak najwcześniejszym, a najpóźniej do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, zgodnie z art. 91.

ZAŁĄCZNIK III

Ograniczenie praw do świadczeń rzeczowych dla członków rodziny pracownika
przygranicznego

(art. 18 ust. 2)

DANIA

HISZPANIA

IRLANDIA

NIDERLANDY

FINLANDIA

SZWECJA

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

ZAŁĄCZNIK IV

Więcej praw dla emerytów lub rencistów powracających do właściwego państwa członkowskiego

(art. 27 ust. 2)

BELGIA

NIEMCY

GRECJA

HISZPANIA

FRANCJA

WŁOCHY

LUKSEMBURG

AUSTRIA

SZWECJA

ZAŁĄCZNIK V

Więcej praw dla byłych pracowników przygranicznych, którzy powracają do państwa członkowskiego, w którym poprzednio byli zatrudnieni lub wykonywali pracę na własny rachunek (mających zastosowanie wyłącznie jeżeli państwo członkowskie, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za ponoszenie kosztów świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w jego państwie członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania, jest także wymienione w tym wykazie)

(art. 28 ust. 2)

BELGIA

NIEMCY

HISZPANIA

FRANCJA

LUKSEMBURG

AUSTRIA

PORTUGALIA

ZAŁĄCZNIK VI

Określanie ustawodawstwa typu a, które powinno być przedmiotem szczególnej koordynacji

(art. 44 ust. 1)

A. GRECJA

Przepisy odnoszące się do systemu ubezpieczeń rolnych (OGA) na mocy ustawy nr 4169/1961

B. IRLANDIA

Część II, rozdział 15 ujednoliconej ustawy o opiece społecznej, 1993

C. FINLANDIA

Renty inwalidzkie określane zgodnie z ustawą o krajowym systemie rent i emerytur z dnia 8 czerwca 1956 r. i przyznawane na zasadach przejściowych ustawy o krajowym systemie rent i emerytur (547/93)

D. SZWECJA

Świadczenie na wypadek choroby oraz odszkodowanie z tytułu niewykonywania pracy (ustawa 1962:31 zmieniona ustawą 2001:489)

E. ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

(a) Wielka Brytania

Sekcje 30A ust. 5, 40, 41 i 68 ustawy o składkach i świadczeniach z 1992 r.

(b) Irlandia Północna

Sekcje 30A ust. 5, 40, 41 i 68 ustawy o składkach i świadczeniach (Irlandia Północna) z 1992 r.

ZAŁĄCZNIK VII

ZGODNOŚĆ MIĘDZY USTAWODAWSTWAMI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH W SPRAWIE WARUNKÓW ODNOSZĄCYCH SIĘ DO STOPNIA INWALIDZTWA

(art. 46 ust. 3 rozporządzenia)

BELGIA

Państwo Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje belgijskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności				
		System ogólny	System górniczy		System marynarski	Ossom
			Inwalidztwo ogólne	Inwalidztwo zawodowe		
FRANCJA	1. System ogólny: - III grupa (stała obecność) - II grupa - I grupa	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Zgodność	Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności
	2. System rolniczy: - Inwalidztwo całkowite ogólne - Inwalidztwo ogólne w dwóch trzecich - Stała obecność	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Zgodność	Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności
	3. System górniczy: - Inwalidztwo częściowe ogólne - Stała obecność - Inwalidztwo zawodowe	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Zgodność Zgodność Zgodność	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności
	4. System marynarski: - Inwalidztwo ogólne - Stała obecność - Inwalidztwo zawodowe	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Zgodność Zgodność Brak zgodności	Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności
WŁOCHY	1. System ogólny: - Inwalidztwo – pracownicy fizyczni	Brak zgodności	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- Inwalidztwo – pracownicy umysłowi	Brak zgodności	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	2. System marynarski - Niezdadność do żeglugi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
LUKSEMBURG ⁽¹⁾	Inwalidztwo pracowników – pracownicy fizyczni	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	Inwalidztwo – pracownicy umysłowi	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności

⁽¹⁾ Wpisy dotyczące zgodności między Luksemburgiem a Francją lub Belgią zostaną zweryfikowane z uwzględnieniem zmian, które zostały wprowadzone w ustawodawstwie krajowym Luksemburga.

FRANCJA

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stanu inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje francuskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności											
		System ogólny			System rolniczy			System górniczy			System marynarski		
		I grupa	II grupa	III grupa stała obecność	Inwalidztwo o 2/3	Inwalidztwo całkowite	Stala obecność	Inwalidztwo ogólne 2/3	Stala obecność	Inwalidztwo zawodowe	Inwalidztwo ogólne 2/3	Inwalidztwo zawodowe całkowite	Stala obecność
BELGIA	1. System ogólny:	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	2. System górniczy:												
	- inwalidztwo ogólne częściowe	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	- inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności ²		
	3. System marynarski	Zgodność ¹	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność ¹	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność ¹	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
WŁOCHY	1. System ogólny:												
	- inwalidztwo – pracownicy fizyczni	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	- inwalidztwo – pracownicy umysłowi	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	3. System marynarski												
	- niezdatność do żeglugi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	- inwalidztwo – pracownicy fizyczni	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
LUKSEMBURG	- inwalidztwo – pracownicy umysłowi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności

¹ O ile inwalidztwo uznane przez instytucję belgijską jest ogólne.

² Jedynie wtedy, kiedy instytucja belgijska uznała niezdatność do pracy pod ziemią i na powierzchni.

³ Wpisy dotyczące zgodności między Luksemburgiem a Francją lub Belgią zostaną zweryfikowane z uwzględnieniem zmian, które zostały wprowadzone w ustawodawstwie krajowym Luksemburga

WŁOCHY

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje włoskie dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności		
		System powszechny		Marynarze niezdatni do żeglugi
		Pracownicy fizyczni	Pracownicy umysłowi	
BELGIA	1. System ogólny	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	2. System górniczy:			
	- inwalidztwo ogólne częściowe	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	2. System marynarski	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
FRANCJA	1. System powszechny:			
	- III grupa (stała obecność)	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- II grupa	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- I grupa	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	2. System rolniczy:			
	- Inwalidztwo całkowite ogólne	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- Inwalidztwo częściowe ogólne	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- Stała obecność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	3. System górniczy:			
	- Inwalidztwo częściowe ogólne	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- Stała obecność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	- Inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	4. System marynarski:			
	- Inwalidztwo częściowe ogólne	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	- Stała obecność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	- Inwalidztwo zawodowe			

LUKSEMBURG¹⁰

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje luksemburskie dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności	
		Inwalidztwo pracowników fizycznych	Inwalidztwo pracowników umysłowych
BELGIA	1. System ogólny	Zgodność	Zgodność
	2. System górniczy:	Brak zgodności	Brak zgodności
	- inwalidztwo ogólne częściowe		
	- inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności
	3. System marynarski	Zgodność ¹	Zgodność ¹
FRANCJA	1. System ogólny:		
	- III grupa (stała obecność)	Zgodność	Zgodność
	- II grupa	Zgodność	Zgodność
	- I grupa	Zgodność	Zgodność
	2. System rolniczy:		
	- Inwalidztwo całkowite ogólne	Zgodność	Zgodność
	- Inwalidztwo ogólne w dwóch trzecich	Zgodność	Zgodność
	- Stała obecność	Zgodność	Zgodność
	3. System górniczy:		
	- Inwalidztwo ogólne w dwóch trzecich	Zgodność	Zgodność
	- Stała obecność	Zgodność	Zgodność
	- Inwalidztwo całkowite ogólne	Brak zgodności	Brak zgodności
	4. System marynarski:		
	- Inwalidztwo częściowe ogólne	Zgodność	Zgodność
	- Stała obecność	Zgodność	Zgodność
	- Inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności

⁽¹⁾ O ile inwalidztwo uznane przez instytucję belgijską jest ogólne.

¹⁰ Wpisy dotyczące zgodności między Luksemburgiem a Francją lub Belgią zostaną zweryfikowane z uwzględnieniem zmian, które zostały wprowadzone w ustawodawstwie krajowym Luksemburga.

ZAŁĄCZNIK VIII

Przypadki, w których świadczenie niezależne jest równe lub wyższe od świadczenia proporcjonalnego

(art. 52 ust. 4)

A. DANIA

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytury lub renty, o których mowa w ustawie o emeryturach lub rentach socjalnych, za wyjątkiem emerytur i rent wymienionych w załączniku IX

B. FRANCJA

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytur lub rent lub rent rodzinnych na podstawie dodatkowych systemów emerytalnych dla osób zatrudnionych lub wykonujących pracę na własny rachunek, za wyjątkiem wniosków o przyznanie świadczeń z tytułu starości lub rent wdowich na podstawie dodatkowych systemów emerytalnych dla zawodowych załóg kabiny w lotnictwie cywilnym

C. IRLANDIA

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytur, świadczeń (składkowych) z tytułu starości, rent wdowich (składkowych) i rent na rzecz wdowców (składkowych)

D. NIDERLANDY

W przypadkach uprawnienia do emerytury lub renty na podstawie niderlandzkiej ustawy o ubezpieczeniu ogólnym z tytułu starości (AOW)

E. PORTUGALIA

Wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu inwalidztwa lub starości lub rent rodzinnych, za wyjątkiem przypadków, w których suma okresów ubezpieczenia spełnionych na podstawie ustawodawstwa więcej niż jednego Państwa Członkowskiego jest równa lub większa niż 21 lat kalendarzowych, suma krajowych okresów ubezpieczenia jest równa lub mniejsza niż 20 lat, i wyliczenia dokonuje się zgodnie z przepisami art. 11 dekretu nr 35/2002 z dnia 19 lutego 2002 r., który określa zasady ustalania kwoty świadczenia. W takich przypadkach, poprzez zastosowanie bardziej korzystnych stawek, kwota wyliczona metodą proporcjonalną może być wyższa od kwoty wyliczonej niezależnie.

F. SZWECJA

Świadczenie z tytułu starości uzależnione od wysokości zarobków (ustawa 1998:674), renta rodzinna uzależniona od wysokości zarobków w postaci renty dostosowawczej oraz zasiłek z tytułu renty dla dziecka, jeżeli śmierć nastąpiła przed 1 stycznia 2003 r., oraz renta wdowia (ustawa 2000:461 i ustawa 2000:462)

G. ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytur, rent wdowich i świadczeń sierocych określanych zgodnie z przepisami tytułu III, rozdział 5 rozporządzenia, za wyjątkiem tych, w odniesieniu do których:

(a) w roku podatkowym rozpoczynającym się dnia 6 kwietnia 1975 r. lub później:

i) zainteresowany spełnił okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania na podstawie ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa i innego Państwa Członkowskiego;

oraz

ii) jeden (lub więcej) rok podatkowy, o którym mowa w lit. i) nie był uważany za rok kwalifikujący w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa;

(b) okresy ubezpieczenia spełnione na podstawie ustawodawstwa obowiązującego w Zjednoczonym Królestwie w odniesieniu do okresów sprzed 5 lipca 1948 r. byłyby brane pod uwagę do celów stosowania przepisów art. 52 ust. 1 lit. b) rozporządzenia poprzez zastosowanie okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego.

ZALĄCZNIK IX

Świadczenia i umowy, które pozwalają na stosowanie przepisów art. 54

I. Świadczenia, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. a) rozporządzenia, a których wysokość nie jest zależna od długości spełnionych okresów ubezpieczenia lub zamieszkania

A. BELGIA

Świadczenia odnoszące się do systemu ogólnego inwalidztwa, systemu szczególnego dla górników oraz systemu szczególnego dla marynarki handlowej

Świadczenia z tytułu ubezpieczenia osób wykonujących pracę na własny rachunek na wypadek niezdolności do pracy

Świadczenia odnoszące się do inwalidztwa w zamorskim systemie zabezpieczenia społecznego oraz w systemie inwalidztwa dla byłych pracowników Konga Belgijskiego i Ruandy-Urundi

B. DANIA

Pełne duńskie świadczenie z tytułu starości uzyskane po dziesięcioletnim okresie zamieszkania osób, które otrzymają świadczenie do dnia 1 października 1989 r.

C. GRECJA

Świadczenia na podstawie ustawy nr 4169/1961 odnoszącej się do systemu ubezpieczeń rolniczych (OGA)

D. HISZPANIA

Renty rodzinne przyznawane na podstawie systemów ogólnych i szczególnych, za wyjątkiem Systemu Szczególnego dla Urzędników Służb Cywilnych

E. FRANCJA

Renta inwalidzka na podstawie ogólnego systemu zabezpieczenia społecznego lub na podstawie systemu dla pracowników rolnych.

Renta inwalidzka na rzecz wdowca lub wdowy na podstawie ogólnego systemu zabezpieczenia społecznego lub na podstawie systemu dla pracowników sektora rolniczego, kiedy jest ona wyliczana na podstawie renty inwalidzkiej zmarłego współmałżonka ustalonej zgodnie z przepisami art. 52 ust. 1 lit. a)

F. IRLANDIA

Renta inwalidzka typu A

G. NIDERLANDY

Ustawa z dnia 18 lutego 1966 r. o ubezpieczeniu pracowników na wypadek inwalidztwa, z późniejszymi zmianami (WAO)

Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa osób pracujących na własny rachunek, z późniejszymi zmianami (WAZ)

Ustawa z dnia 21 grudnia 1995 r. o ubezpieczeniu ogólnym dla pozostałych przy życiu osób pozostających na utrzymaniu (ANW)

H. FINLANDIA

Emerytury lub renty krajowe dla osób niepełnosprawnych od urodzenia lub od wczesnego dzieciństwa (krajowa ustawa o emeryturach i rentach 547/93)

Emerytury lub renty krajowe określone zgodnie z krajową ustawą o emeryturach i rentach z dnia 18 czerwca 1956 r. i przyznawane na podstawie zasad przejściowych krajowej ustawy o emeryturach i rentach (547/93)

Dodatkowa kwota renty dla dziecka zgodnie z ustawą o rentach rodzinnych z dnia 17 stycznia 1969 r.

I. SZWECJA

Renta rodzinna uzależniona od wysokości zarobków w postaci zasiłku z tytułu renty dla dziecka i renta dostosowawcza, jeżeli śmierć nastąpiła w dniu 1 stycznia 2003 r. lub później, jeżeli zmarły urodził się w 1938 r. lub później (ustawa 2000:461)

II. Świadczenia, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. b) rozporządzenia, a których kwota określana jest poprzez odniesienie do zaliczonego okresu uznawanego za spełniony między dniem, w którym nastąpiła realizacja ryzyka a terminem późniejszym

A. NIEMCY

Renty inwalidzkie i rodzinne, w których pod uwagę brany jest okres uzupełniający

Świadczenia z tytułu starości, w których pod uwagę brany jest okres uzupełniający już nabyty

B. HISZPANIA

Świadczenia emerytalne lub świadczenia z tytułu przejścia na rentę na skutek trwałej niepełnosprawności (inwalidztwa) na podstawie Systemu Szczególnego dla Urzędników Służb Cywilnych należne na podstawie tytułu I ujednoliconego tekstu ustawy o emerytach i rencistach, jeżeli, w jakimkolwiek czasie realizacji ryzyka, beneficjent był urzędnikiem służby cywilnej pozostającym w służbie czynnej lub był tak traktowany jako taki; świadczenia z tytułu śmierci i renty rodzinne (na rzecz wdów / wdowców, sierot i rodziców) należne na podstawie tytułu I ujednoliconego tekstu ustawy o emerytach i rencistach, jeżeli, w chwili śmierci, urzędnik służby cywilnej pozostawał w służbie czynnej lub był traktowany jako taki

C. WŁOCHY

Włoskie renty z tytułu niezdolności do pracy (inabilità)

D. LUKSEMBURG

Renty inwalidzkie i rodzinne

E. FINLANDIA

Renty z tytułu zatrudnienia, w których pod uwagę brane są okresy przyszłe zgodnie z ustawodawstwem krajowym

F. SZWECJA

Świadczenie na wypadek choroby oraz odszkodowanie z tytułu niewykonywania pracy w postaci świadczenia gwarancyjnego (ustawa 1962:381)

Renta rodzinna wyliczana na podstawie zakładanych okresów ubezpieczenia (ustawa 2000:461 i 2000:462)

Świadczenie z tytułu starości w postaci świadczenia gwarancyjnego wyliczane na podstawie zakładanych okresów wcześniej wyliczonych (ustawa 1998:702)

III. Umowy, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. b) pkt i) rozporządzenia służące zapobieganiu wielokrotnego brania pod uwagę tego samego zaliczonego okresu

Umowa o zabezpieczeniu społecznym z dnia 28 kwietnia 1997 między Republiką Finlandii a Republiką Federalną Niemiec

Umowa o zabezpieczeniu społecznym z dnia 10 listopada 2000 między Republiką Finlandii a Wielkim Księstwem Luksemburga

Nordycka konwencja o zabezpieczeniu społecznym z dnia 15 czerwca 1992 r..

ZAŁĄCZNIK X

Specjalne nieskładkowe świadczenia pieniężne

(art. 70 ust. 2 lit. c))

Parlament Europejski oraz Rada określi treść niniejszego załącznika zgodnie z Traktatem, w terminie jak najwcześniejszym, a najpóźniej do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, zgodnie z art. 91.

ZAŁĄCZNIK XI

Przepisy szczególne dotyczące stosowania ustawodawstw państw członkowskich

(art. 51 ust. 3, art. 56 ust. 1 i art. 83)

Parlament Europejski oraz Rada określi treść niniejszego załącznika zgodnie z Traktatem, w terminie jak najwcześniejszym, a najpóźniej do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, zgodnie z art. 91.